

รายงานการประชุม
สภาผู้แทนราษฎร

ครั้งที่ ๑๖

(สมัยสามัญ สมัยที่สอง)

วันอังคารที่ ๒๓ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๑

ฉบับสำนักงานพิมพ์

ครั้งที่ ๑๕ ถึง ครั้งที่ ๒๑ (สมัยสามัญ สมัยที่สอง) พ.ศ. ๒๕๖๑

สารบัญ

ครั้งที่ ๑๖/๒๔๘๑ (สามัญ)

๑. วิจารณ์รายงานการประชุม ครั้งที่ ๑ และ

๒/๒๔๘๑ (สามัญ) สมัยที่ ๒ ชุดที่ ๒

๑๐๔๐

รัฐบาลตอบกระทู้ถามของสมาชิก

ก. เรื่องลดค่าโดยสารรถไฟให้ตำรวจ ของ

นายสมาน สุชาติกุล

๑๐๔๐-๑๐๔๒

ข. เรื่องการจัดทำหลักสูตรและตำราเรียน

ของ นายไสลเกษ์ สุภัตระ

๑๐๔๒-๑๐๔๕

ค. เรื่องการใช้จ่ายราชการกระทรวงธรรม-

การนอกเวลาราชการ ของ นายไสลเกษ์

สุภัตระ

๑๐๔๕-๑๐๔๖

ฅ. เรื่องการขึ้นเงินเดือนข้าราชการ ของ

นายสุวิเศษ พันธเศรษฐ์

๑๐๔๗-๑๐๔๘

ง. เรื่องการออกตั๋วพิมพ์พระบรมโกศ กระ-

บอ ของนายสุวิเศษ พันธเศรษฐ์

๑๐๔๘-๑๐๔๙

จ. เรื่องเงินค่าส่วนลดกำนันผู้ใหญ่บ้าน

และเงินรางวัลกำนันผู้ใหญ่บ้าน ของ

นายสุวิเศษ พันธเศรษฐ์

๑๐๕๐-๑๐๕๒

- ฉ. เรื่องเก็บค่าพร้า ของ นายสุวิชาติ
 พันธิเศรษฐี ๑๐๕๓-๑๐๕๔
- ช. เรื่องเงินค่าคอกกระทูถาม ของนายอำเภอ
 อัครางกร ฌอยขยา ๑๐๕๕-๑๐๕๖
- ซ. เรื่อง การ ซอตกคน ของ นายอำเภอ
 อัครางกร ฌอยขยา ๑๐๕๖-๑๐๕๗
- ฌ. เรื่องอนุญาตให้ราษฎรผูกภาษีต้มกลั่น
 สุราคมเอง ของ นายสอน พงศ์-
 สวรรณ ๑๐๕๗
๓. เรื่องขอนโยบายของสภามันแทนราษฎร
 เกี่ยวกับการบริหารคณะสงฆ์ของรัฐบาล ๑๐๕๘-๑๐๕๙

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ครั้งที่ ๑๖/๒๔๘๑ (สามัญ) สมัยที่ ๒ ชุดที่ ๒
วันอังคารที่ ๒๓ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๑
ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม
เริ่มประชุมเวลา ๑๕.๔๕ นาฬิกา

ประธานสภาฯ: วันนี้มีสมาชิกมาประชุม ๑๕๐ คน เป็นองค์ประชุมแล้ว ข้าพเจ้าขอให้ที่ประชุมรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ ๑ และที่ ๒/๒๔๘๑ (สามัญ) สมัยที่ ๒ ชุดที่ ๒ เมื่อไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ข้าพเจ้าถือว่าที่ประชุมอนุมัติ วาระต่อไปที่กระทู้ที่ ๑ ของนายสมาน สุชาติกุล เรื่องลดค่าโดยสารรถไฟให้ตำรวจ

นายสมาน สุชาติกุล (นครปฐม): ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการดังต่อไปนี้

๑. เพราะเหตุใด รัฐบาลจึงไม่ยอมลดค่าโดยสารรถไฟให้ตำรวจในขณะแต่งเครื่องแบบ เหมือนกับทหารบ้าง

๒. หากจะจัดการช่วยตำรวจตามข้อ ๑ จะช่วยสำเร็จได้ ในเมื่อไร

พ.อ. พระบริภัณฑ์ยุทธกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ: รัฐบาลขอตอบดังนี้ ข้อ ๑ และข้อ ๒ รวมกัน กระทรวงเศรษฐการ

ลดค่าโดยส่วรตไฟให้ทหารในขณะแต่งเครื่องแบบนั้น เพราะเป็นสากล
ประเพณีนิยมประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง การให้ลดค่าโดยส่วรให้ทหาร
ในเครื่องแบบนั้น คือการลดค่าโดยส่วรให้ยวงชายฉกรรจ์ชาวสยามทั่ว
หน้ากัน เพราะชาวสยามทุกคนมีหน้าที่บ้้องกันประเทศ ตามรัฐ-
ธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม มาตรา ๑๕

นายสมาน สุชาติกุล (นครปฐม) : รัฐบาลคึกหรือไม่ว่า
การที่ให้สิทธิพิเศษแก่ทหารอย่างไร ฝ่ายตำรวจเขาก็อยากได้สิทธิ
พิเศษอย่างนั้นบ้าง เพราะหน้าที่ตำรวจก็ใกล้เคียงกับชีวิตเหมือน
กัน หน้าที่ทหารเกี่ยวข้องแก่การสงคราม ตำรวจเกี่ยวข้องกับการปราบปราม
โจรผู้ร้าย เพราะเหตุไรจึงไม่ให้สิทธิพิเศษแก่ตำรวจเช่นทหารบ้าง

พ.อ. พระบริภัณฑ์ยุทธกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐ-
การ : รัฐบาลเคยแล้วว่า รัฐบาลไม่ได้พิจารณาไปในทางนั้น เพราะ
ว่าถ้าออกทำการปราบปรามโจรผู้ร้ายเหมือนกัน รัฐบาลได้พิจารณา
ไปในทางแบบสากลประเพณีทางหนึ่ง อีกทางหนึ่งทหารมีหน้าที่ในการ
บ้้องกันประเทศ

นายสมาน สุชาติกุล (นครปฐม) : คณะรัฐมนตรีนั้นส่วนมาก
เป็นทหารและท่านรัฐมนตรีก็เป็นทหาร และเคยให้สิทธิพิเศษแก่ทหาร..

ประธานสภาฯ : ไม่ใช่ ท่านอย่าอภิปราย ท่านต้องถาม

นายสมาน สุชาติกุล (นครปฐม) : ควรจะให้สิทธิพิเศษแก่ตำรวจบ้าง และจะตระคิดตระขวงใจบ้างไหม

ประธานสภาฯ : ท่านรัฐมนตรีตอบแล้วว่าตามแยกสภาพิเศษ

นายสมาน สุชาติกุล (นครปฐม) : ถ้าเช่นนั้นข้าพเจ้าไม่ถาม

ประธานสภาฯ : กระทั่งต่อไปของนายโสภณ สุภธีระ เรื่องการรักทำหลักสูตรและตำราเรียน

๑๕.๔๘ น.

นายโสภณ สุภธีระ (ขอนแก่น) : ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการดังต่อไปนี้

๑. ขอเรียนถามรัฐมนตรีว่า กระทรวงธรรมการได้เคยพิจารณา สอดส่องถึงอุปสรรคและข้อบกพร่องของหลักสูตรที่เจ้าหน้าที่ออกมาบ้าง หรือเปล่า ถ้าเคยขอทราบว่ากระทำด้วยวิธีใด และได้แก้ไขมาอย่างไรบ้าง ข้าพเจ้าขอทราบด้วยว่าในแผนกนี้จะสับเปลี่ยนเลือกพื้นที่ให้มีคุณภาพและสมรรถภาพดีกว่านี้หรือไม่ ถ้าไม่แก้ไข เพราะเหตุใด ถ้าแก้ไขเริ่มเมื่อใด

๒. ขอเรียนถามว่า กระทรวงธรรมการมีนโยบายที่จะผูกขาด การแต่งตั้งตำรา แต่ผู้เคยวาระนั้นหรือ กระทรวงธรรมการแน่ใจหรือ ว่าตำราที่แต่งตั้งโดยเจ้าหน้าที่กองวิชาการนั้นจะมีคุณภาพเสมอหรือยิ่งกว่า

ตำราที่ครูบาอาจารย์แต่งขึ้นเอง กระทรวงธรรมการมันโยบายอย่างไร
ที่จะให้ตำหรับตำราแพร่หลายพอแก่ความต้องการของปัจจุบัน และมี
ราคาถูกลงกว่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้

หลวงโกวิทอภัยวงศ์ รัฐมนตรี: กระทรวงธรรมการขอประทาน
ตอบว่า

๑. กระทรวงธรรมการยังไม่ได้สอยสวน เพราะเพิ่งใช้หลักสูตร
เมื่อปลายมานี้ แต่ก็ได้พยายามแก้ไขอุปสรรคต่างๆ ที่ได้รับทราบ
จากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติเสมอ เรื่องเจ้าหน้าที่แผนกหลักสูตรนั้น ผู้ถามมี
ใ้ได้รับรู้ว่าผู้ใดมีคุณภาพและสมรรถภาพไม่ก็ และควรเปลี่ยนแปลง
จึงไม่อาจให้ คำตอบโดยฉะเพาะได้ เท่าที่มีอยู่คนก็มีคุณภาพและ
สมรรถภาพก็ ยังขาดแต่จำนวน

๒. กระทรวงธรรมการไม่มั่นโยบายผูกขาดการแต่งตำหรับตำรา
แต่มีเคียว คงเปิดโอกาสอย่างกว้างขวางให้เอกชนแต่งตำหรับตำราส่ง
ไปให้ตรวจ เพื่อนำออกใช้ เป็นแบบเรียนอยู่เสมอ การที่กองวิชาแต่ง
ตำราชน กับครูบาอาจารย์แต่งขึ้นนั้น ไม่น่าจะฝ้ายไทนจะดีกว่ากันเสมอ
ไป แต่เมื่อคิดเทียบส่วนจำนวนเรื่องที่แต่งกันแล้ว ปรากฏว่าที่แต่งโดย
เอกชนไม่ดีกว่า ส่วนราคาหนังสือเรียนเวลานั้นกระทรวงก็ได้ควบคุมและ
ถูกลงมาจนผู้แต่งร้องอยู่เนื่อง ๆ แล้ว

๑๕.๕๑ น.

นายโสภณ สุภธีระ (ขอนแก่น): ข้าพเจ้ายังข้องใจในเรื่อง

หลักสูตร ขอเรียนถามว่าในฐานะที่ท่านเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการ และมีหน้าที่รับผิดชอบการศึกษา ท่านมีนโยบายในเรื่องการวางหลักสูตรสำหรับการศึกษาของชาติอย่างไรบ้าง

หลวงโกวิทอภัยวงศ์ รัฐมนตรี: เรื่องหลักสูตรของกระทรวงธรรมการเป็นส่วนรวม คือว่าเราถือว่าเป็นหลักสูตรของชาติ และได้มีการจัดทำหลักสูตร และกำลังจะเริ่มใช้ชั่วยุ่เวลานี้ และนโยบายอย่างอื่นไม่มีนอกจากนั้น

นายโสภณ สุภชระ (ขอนแก่น): สำหรับการตั้งหลักสูตรกระทรวงธรรมการจะให้ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ร่างมา และพิจารณาอย่างนั้นจะได้หรือไม่

หลวงโกวิทอภัยวงศ์ รัฐมนตรี: หลักสูตรครูใหญ่หรือคนอื่นไม่มีการเกี่ยวข้อง ผู้ที่จะร่างหลักสูตรนี้คือกรรมการของกระทรวงธรรมการมออยู่ทั้งหมด ๖ นาย

๑๕.๕๓ น.

นายโสภณ สุภชระ (ขอนแก่น): สำหรับการแต่งตั้งตำราที่เช่นเดียวกัน จะเปิดโอกาสให้พวกครูแต่งขึ้นมาบ้าง และให้กระทรวงธรรมการเลือกและให้รางวัลอย่างกระทรวงกลาโหมทำชั่วยุ่เวลานี้ กระทรวงธรรมการจะทำดังนั้นได้หรือไม่

หลวงโกวิทอภัยวงศ์ รัฐมนตรี: เรื่องนี้กระทรวงธรรมการ

เคยทำทั้งนั้น แต่ไม่ได้ผล เพราะแตกแยกไป คนละทางคนละแนวเช่น
นี้ จึงต้องเลิก

ประธานสภาฯ : กระทั่งข้อไปของนายโสภณ สุภวัระ เรื่องการ
ใช้ข้าราชการกระทรวงธรรมการนอกเวลาราชการ

นายโสภณ สุภวัระ (ขอนแก่น) : ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการดังต่อไปนี้

๑. มีความจำเป็นอย่างไรที่กระทรวงธรรมการต้องจ่ายเงินค่าตรวจ
คำขอขบสอยไล้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ๘ และประโยคครูต่างๆ ให้แก่
ผู้ตรวจ เพราะผู้ตรวจเหล่านั้นล้วนเป็นข้าราชการมีเงินเดือนอยู่แล้ว ทั้ง
แต่ขบสอยไล้จะเลิกจ่ายเงินดังกล่าวแล้วจะไ้หรือไม่ ถ้าไม่ไ้เพราะ
เหตุใด

๒. การป่าฐกถาที่สามัคยาจารย์เช่นเดียวกับ สมาชิกนคอง
จ่ายให้แก่ป่าฐกขทงมีใช้น้อย ความจริงป่าฐกเหล่านั้นล้วนเป็นข้าราชการ
ในกระทรวงธรรมการทั้งสิ้น และสมาคมที่กล่าวนคเป็นกง
ราชการของกระทรวงธรรมการ ขอเรียนถามว่า กระทรวงธรรมการ
จะออกคำสั่งให้ข้าราชการที่กล่าวแล้วไปแสดงป่าฐกถาที่สมาคมโดย
ไม่ให้รับค่าจ้างมีไ้หรือไม่ เพราะเหตุใดถ้าไม่ไ้ ถ้าไ้จะเริ่มแต่ขบสอย
จะไ้หรือไม่ เพราะเหตุใด

หลวงโกวิทอภัยวงศ์ รัฐมนตรี : กระทรวงธรรมการขอประ-
ทานตอบว่า

๑. เพราะการตรวจข้อสอบเหล่านั้นมีจำนวนมาก เจ้าหน้าที่ต้อง
ทำการตรวจทั้งในและนอกเวลาราชการ เพื่อให้ได้ทราบผลทันตาม
เวลาที่กำหนด จึงเป็นการสมควรที่จะให้ค่าตรวจคำตอบ ในส่วนที่ไ้ทำ
การตรวจนอกเวลาราชการ ยังไม่เห็นเป็นการสมควรที่จะเลิกให้ค่า
ตรวจคำตอบเช่นนั้น เพราะอาจจะเสียผลแห่งงานไ้

๒. เหตุผลทำนองเดียวกับที่ไ้ตอบแล้วในข้อ ๑.

๑๕.๕๕ น.

นายโสภณ สุภวัระ (ชอนแก่น): ถ้าสมมติท่านนึกถึงกลัว
จะเสียผลแห่งงานแล้ว ถ้ากระนั้นเพื่อหวังผลแห่งงานของท่าน จะให้ค่า
ตรวจคำตอบสอบไล่แก่ครูอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ประโยคมัธยมที่ ๘ หรือประ-
โยคครูต่าง ๆ จะไ้หรือไม่

หลวงโกวิทอภัยวงศ์ รัฐมนตรี: ประโยคเหล่านั้นโรงเรียนสอบ
เอง เพราะฉะนั้นไม่ต้องให้ค่าจ้าง

นายโสภณ สุภวัระ (ชอนแก่น): ความจริงเราก็มีพระราช
บัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนอยู่แล้วว่า ข้าราชการต้องออกทิศเวลา
ให้แก่ราชการ เพราะฉะนั้นเราจะไ้พระราชบัญญัติเหล่านั้นเป็นเครื่อง
สำหรับให้ครูทำงานโดยไม่ต้องเสียเงินจะไ้หรือไม่

หลวงโกวิทอภัยวงศ์ รัฐมนตรี: ทำอย่างนั้นไม่ถูก เพราะ
สภาฯ เรา เวลาไปเป็นกรรมาธิการยังเอา ๓ บาท

ประธานสภาฯ : กระทั่งต่อไปของนายสุวิชัย พันธเศรษฐ เรื่อง
การขณเงินเกินข้าราชการ

๑๕.๕๖ น.

นายสุวิชัย พันธเศรษฐ (เสียงใหม่) : ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม
ท่านนายกรัฐมนตรีดังนี้ ขอทราบว่าใน พ.ศ. ๒๔๗๘ ได้มีการ
ขณเงินเกินข้าราชการทุกกระทรวงทบวงกรมจำนวนกราย จำนวนเงิน
เท่าใด และขอแยกตอบเป็นกระทรวง ๆ ดังนี้ ข้าราชการชั้นพิเศษกราย
จำนวนเงิน ข้าราชการชนนอก ข้าราชการชั้นโท ข้าราชการชั้นตรี
ข้าราชการชั้นจัตวา เสมียนพนักงาน (ทั้งนี้รวมทั้งข้าราชการวิสามัญ
ด้วย)

พระยาสุจิตจาภิรมย์ รัฐมนตรี : รัฐบาลขอตอบว่า ใน พ.ศ.
๒๔๗๘ มีการขณเงินเกินข้าราชการทั้งท้งต่อไปนี้ สำนักนายกรัฐมนตรี
๑๕๓ ราย เงิน ๑๖,๗๘๘ บาท กระทรวงการต่างประเทศ ๓๖ ราย
เงิน ๔,๐๘๑ บาท กระทรวงการคลัง ๑,๒๐๖ ราย เงิน ๘๔,๑๘๔
บาท กระทรวงเกษตรราธิการ ๕๘๘ ราย เงิน ๒๘,๖๘๔ บาท กระทรวง
ธรรมการ ๑,๖๗๔ ราย เงิน ๘๔,๒๒๑ บาท กระทรวงยุติ
ธรรม ๒๘๔ ราย เงิน ๓๕,๕๘๓ บาท กระทรวงมหาดไทย ๒,๒๖๐
ราย เงิน ๑๖๔,๖๔๒ บาท ๕๐ สังกาศ์ กระทรวงเศรษฐการ ๑,๓๑๕
ราย เงิน ๘๘,๘๖๕ บาท การที่จะให้แยกเป็นชั้น ๆ คือชั้นพิเศษ,

เอก, โท, ทรี และจัตวานั้น แยกไม่ได้ เพราะการขึ้นเงินเดือนทำกัน
ก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๕
ซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีการแข่งขันข้าราชการ เมื่อประกาศใช้พระราช
บัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๕ วางอัตราเงินเดือนข้าราชการ
พลเรือนชั้น ๆ แล้ว ไม่มีการขึ้นเงินเดือน

๑๕.๕๘

นายสุวิชช พันธเศรษฐ (เชียงใหม่) : การที่ท่านรัฐมนตรี
ได้ตอบเรื่องการขึ้นเงินเดือนกันไม่ได้ มีการขึ้นเงินเดือน ข้าพเจ้าขอ
ทราบว่าในการที่ตอบว่ายังไม่มีพระราชบัญญัติแข่งขัน สำหรับเสมียน
พนักงานนี้ จะทราบได้หรือไม่

พระยาสังฆาภิรมย์ รัฐมนตรี : ยังทราบไม่ได้เหมือนกัน

นายสุวิชช พันธเศรษฐ (เชียงใหม่) : ถ้าเช่นนั้นแล้ว ทาง
รัฐบาลจะตอบสำหรับเสมียนพนักงานให้ทราบได้เมื่อไร

พระยาสังฆาภิรมย์ รัฐมนตรี : ในชั้นนี้ยังไม่ได้เตรียมมา หาก
จะทราบขอให้ตั้งกระทู้ถามมาใหม่

ประธานสภาฯ : กระทู้ต่อไปของนายสุวิชช พันธเศรษฐ เรื่อง
การออกตัวพิมพ์รูปพรหม โศ, การขอ

๑๕.๕๙ น.

นายสุวิชช พันธเศรษฐ (เชียงใหม่) : ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้

ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยดังต่อไปนี้ การออกตัวพิมพ์
 พรหมโคกระบือตามท้ทางการปฏิบัติอยู่เวลานี้ เจ้าของโคกระบือต้องนำ
 สัตว์มาท้ว่าการ อ้าเออ เป็นการเคือตร้อนแก่เจ้าของท้อยู่ใน คำขลท้
 ห้างไกล เคือตร้อนในเหตุท้กระบือหรือโคเพริทหนีไป เคือตร้อนใน
 เรือผู้รายคอยแย่งชิงท้พยต้อนสัตว์ไป และเคือตร้อนในอนท้เสืเวลา
 ท้มาหากิน ขอดามว่ารัฐยาจะหาหนทางให้ ก้านท้องถนท้กนการ
 ก้งกล่าวแล้ว เป็นผู้ ออกตัวพิมพ์พรหมโคกระบือหรือให้กรมการ
 อ้าเออออกไป ดำเนินการตาม ท้องถนท้กนการเป็นครั้งคราวจะไคหรือไม่
 เพราะเหตุไค

พ.ต. หลวงเชวงศักดิ์สงคราม รัฐมนตรี : กระทรวงมหาดไทย
 ขอตอบท้ การออกตัวพิมพ์พรหมโค กระบือ ในท้องท้กนการ ไค
 มีระเบียบให้ค้ณะกรมการ อ้าเออออกไปจัดท้ให้เป็นครั้งคราวความ ความ
 จำเป็นและสมควรเป็นแห่ง ๆ ไป ส่วนจะให้ก้านนั้นเป็นผู้ออกตัวพิมพ์
 พรหมสัตว์พาหนะนั้น ย่อมหวังไมไคว่าจะยังประโยชน์ ให้ไคผู้ลสม-
 ขรณ์ตามความประสงค์ของกฎหมาย เพราะตามปกติก้านก้มีการะ
 หนาท้ท้จะค้องกระทำอย่างเต็มม้ออยู่แล้วประการหน้ง อีกประการหน้ง
 การท้ตัวพิมพ์พรหมก้ต้องทำก้นอย่างละเอียดถถวน มิฉะนั้นจะเป็นการ
 เบ็ดข้องในทางท้จริตชนไค

ประธานสภาฯ : กะท้ต่อไปของนายส่วชช พินฉะธรรมสุ เรื่อง

๑. เงินค่าส่วนลดก้านัน, ผู้ใหญ่ย่าน ๒. เงินรางวัลก้านัน ผู้ใหญ่ย่าน

๑๖.๐๐ น.

นายสุวิช พันธเศรษฐ (เสียงใหม่): ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถามท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังสำหรับข้อ ๑ ก้านันที่ได้รับเงินค่าส่วนลดต่ำกว่ายี่สิบ ๖๐ บาท มีกราย และผู้ใหญ่ย่านที่ใด รับเงินค่าส่วนลดต่ำกว่ายี่สิบ ๒๔ บาท มีกราย ถ้าหากรัฐบาลจะเพิ่มเงินให้สำหรับก้านันผู้ที่มีรายได้อื่นส่วนลดต่ำกว่า ๖๐ บาท และผู้ใหญ่ย่านที่ใดต่ำกว่า ๒๔ บาท จะต้องเพิ่มเงินชดเชยเท่าใด

สำหรับข้อ ๒ ข้าพเจ้า ขอถาม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขอทราบว่าเงินรางวัลที่กระทรวงมหาดไทยได้ ตั้งจ่ายให้ ก้านันผู้ใหญ่ย่านสำหรับ พ.ศ. ๒๔๗๘ มีจำนวนเท่าใด และได้จ่ายเป็นค่ารางวัลไปเป็นจำนวนเท่าใด

หลวงนฤเบศร์มานิต รัฐมนตรี: กระทรวงการคลังขออภัยเพราะข้อ ๑ ที่เกี่ยวกับหน้าที่ของกระทรวงการคลังทั้งสิ้น ทางกรมไม่เคยสำรวจไว้ จึงตอบให้ทราบไม่ได้

พ.ต. หลวงเชวงศักดิ์สงคราม รัฐมนตรี: กระทรวงมหาดไทยขอตอบข้อ ๒ ใน พ.ศ. ๒๔๗๘ ได้รับอนุญาตงบประมาณเงินรางวัลก้านันผู้ใหญ่ย่าน ๘๐,๐๐๐ บาท และได้จ่ายเป็นเงินรางวัลไปหมดแล้ว

๑๖.๐๓ น.

นายสุวิชช พันธเศรษฐ (เชียงใหม่): ตามที่ท่านรัฐมนตรี
ได้ตอบเช่นนั้น ตอบตามที่ท่านทราบดีหรือตอบตามที่เจ้าหน้าที่เขียนให้

ประธานสภาฯ: ท่านถามอย่างนั้นไม่ได้ เป็นความรับผิดชอบ
ของท่านไม่เหมาะท่าน ท่านอยากจะถามก็ถามมาใหม่

นายสุวิชช พันธเศรษฐ (เชียงใหม่): ที่ข้าพเจ้าถามก็เพราะ
เหตุว่าตอบสั้นเหลือเกิน เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าขอทราบว่าทำไมไม่ได้ทำไว้
ทำไมจึงไม่ทำไว้ ที่จะสอบสวนว่าท่านนั้นได้ส่วนลดคนละเท่าไร

หลวงนฤเบศร์มานิต รัฐมนตรี: นั่นเป็นเรื่องที่สอบสวนได้ยาก

นายสุวิชช พันธเศรษฐ (เชียงใหม่): ที่ว่าสอบสวนได้ยาก
นั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างต้องยาก คือว่าถ้าท่านต้องการสถิติ
ท่านสอบสวนไปยังจังหวัด ๆ ก็บอกไปยังอำเภอแล้วก็บอกท่านนั้น แล้ว
ก็ให้อำเภอทำสถิติส่งมาเช่นนั้น ทำไมท่านไม่ทำ ขอให้ตอบ

หลวงนฤเบศร์มานิต รัฐมนตรี: ถ้าหากว่าผู้ตั้งกระทู้ถามต้อง
การทราบก็ขอให้ตั้งกระทู้ถามมาใหม่

๑๖.๐๔ น.

นายสุวิชช พันธเศรษฐ (เชียงใหม่): ท่านรัฐมนตรีตอบว่า
ยังไรไม่ทราบ ไม่ค่อยได้ยิน

ประธานสภาฯ: ท่านต้องการทราบก็ตั้งกระทู้ถามมาใหม่

นายสุวิชช พันธเศรษฐ (เชียงใหม่): ที่ท่านรัฐมนตรีบอก
ว่าต้องการสถิติก็ตั้งกระทู้มาใหม่ก็น่าจะเหลือเกิน กระทู้ของข้าพเจ้าเข้า
ขบถาย เพิ่งตอบเคียววัน กระทู้ของข้าพเจ้าที่เข้าแล้ว ขอให้ตอบเร็วหน่อย
จะได้หรือไม่

ประธานสภาฯ: ไม่ใช่

๑๖ ๐๕ น.

นายสุวิชช พันธเศรษฐ (เชียงใหม่): ท่านประธาน ที่
ข้าพเจ้าถามไปนั้น ข้าพเจ้าถามว่ามีราย ก็หมายความว่าเอาทุกราย
และจำนวนเท่าไร ฉะนั้นมีอยู่ ข้าพเจ้าไม่ได้ขังไว้ ข้าพเจ้าไม่ได้
แสดงไว้ เพราะฉะนั้นก็ชอบที่จะทำได้และต่อไปท่านจะไม่หาหนทางหลัก
เลียงเช่นนี้จะได้หรือไม่ คือขอให้ท่านมาให้แจ่มแจ้งทีเดียว

หลวงนฤเบศร์มานิต รัฐมนตรี: สถิตินี้ไม่ได้เก็บไว้

ประธานสภาฯ: กระทู้ต่อไปของนายสุวิชช พันธเศรษฐ เรื่อง
ข้าหลวงพาณิชย์ประจำต่างประเทศ

นายสุวิชช พันธเศรษฐ (เชียงใหม่): กระทู้ถามข้อนี้
ข้าพเจ้าได้ทราบจากท่านรัฐมนตรีเป็นการพอใจแล้ว ข้าพเจ้าขอถอน

ประธานสภาฯ: กระทู้ต่อไปของนายสุวิชช พันธเศรษฐ เรื่อง
เด็กกำพร้า

๑๖.๐๖ น.

นายสุวิชช พันธเศรษฐ (เชียงใหม่): ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถามท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยดังต่อไปนี้ รัฐบาลได้รวบรวมสถิติจำนวนเด็กกำพร้าไว้บ้างหรือไม่ และขอทราบว่า รัฐบาลเคยศึกษายังหรือไม่ ในอันที่จะจัดให้มีโรงเรียนเด็กกำพร้าชนตามอำเภอต่างๆ หรือในทางที่จะส่งเสริมออกทุนในเมื่อได้มีโรงเรียนเด็กกำพร้าของเอกชนหรือองค์การสาธารณะ

พ.ต. หลวงเชวงศักดิ์สงคราม รัฐมนตรี: สถิติจำนวนเด็กกำพร้าไม่ได้รวบรวมไว้ การที่จะจัดให้มีโรงเรียนเด็กกำพร้าชนนั้น ในปัจจุบันนี้อยู่ในหน้าที่ของเทศบาลที่จะพึงกระทำ ส่วนในการที่จะส่งเสริม หรือร่วมออกกับ เอกชน หรือองค์การ สาธารณะในเรื่อง นั้น รัฐบาลได้กระทำอยู่แล้ว และในกาลต่อไป ก็ย่อมจะได้พิจารณาเป็นละเพาะเรื่องละเพาะรายแล้วแต่กรณี

๑๖.๐๗ น.

นายสุวิชช พันธเศรษฐ (เชียงใหม่): ที่รัฐบาลตอบว่าสถิติไม่มีนั้น ข้าพเจ้าขอทราบว่า การร่วมมือของรัฐบาลที่จะร่วมมือกับท้องถิ่น จะทำได้ผลอย่างไร

พ.ต. หลวงเชวงศักดิ์สงคราม รัฐมนตรี: ได้ตอบแล้วว่า เป็นงานของท้องถิ่น ในขณะที่กระทรวงมหาดไทยก็ร่วมมือโดยวิธีที่ให้

เงินไปถามโรงพยาบาลต่างๆ เพราะโรงพยาบาลต่างๆ ก็ร่วมมือโดย
สงเคราะห์เด็กกำพร้าเหล่านั้นอยู่

นายสุวิชช พันธเศรษฐ (เชียงใหม่): ตามที่รัฐมนตรีขอ
ว่าให้เงินอุดหนุนท้องถิ่นต่างๆ อยู่ แต่ก็ไม่สามารถจะแสดงสถิติได้
แล้ว จะให้เงินไปได้อย่างไร

พ.ต. หลวงเซว่งศักดิ์สงคราม รัฐมนตรี: เวลาที่เราให้ไป
ยังโรงพยาบาล คือคิดรวมๆ กันไป แล้วก็ตามโรงพยาบาลต่างๆ ที่
มีเด็กกำพร้าเขาก็ใช้เงินที่อุดหนุนนั้นแจกจ่ายไป

๑๖.๐๘ น.

นายสุวิชช พันธเศรษฐ (เชียงใหม่): ที่รัฐบาลขอว่าเป็น
หน้าที่เทศบาลนั้น ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ควบคุมเทศบาลนั้น ท่านได้มี
หนังสือ หรือมีอะไรต่างๆ ส่งแจ้งไปทาง เทศบาลให้พิจารณาในเรื่องนี้
ข้างหรือเปล่า

พ.ต. หลวงเซว่งศักดิ์สงคราม รัฐมนตรี: เทศบาลเขามิหน้า
ท่อนแล้ว ไม่มีหน้าที่ที่จะต้องไปเตือนเขาเลย

ประธานสภาฯ: กระทู้ต่อไปของนายอำเภอ อิศรางกูร ณ อยุธยา
เรื่องเงินค่าตอกระทู้ตาม

นายอำเภอ อิศรางกูร ณ อยุธยา (สิงห์บุรี): ข้าพเจ้าขอตั้ง
กระทู้เรียนถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังถึงกระทู้ขึ้น บรรดากระทู้

ซึ่งสมาชิกสภาฯ ใด ก็ตั้งถามรัฐบาลนั้น รัฐบาลต้องเสียเงินค่าใช้จ่าย
จัดการในการที่ต้องตอบกระทู้อย่างไรบ้างหรือไม่

พระยาไชยยศสมบัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง: รัฐบาล
ไม่ได้ออกค่าใช้จ่ายจัดการในการที่ต้องตอบกระทู้ถาม และในทาง
ปฏิบัติวันใดแต่กระทู้ถาม แล้วก็ยกาทะแยก รายจ่ายไว้ต่างหาก แต่
อย่างไรก็ดี ถ้ากระทู้ถามนั้นเกี่ยวข้องกับนโยบายแล้ว ค่าใช้จ่ายก็คงจะมี
เช่นค่าเครื่องเขียนกับเวลาของเจ้าหน้าที่เท่านั้น ถ้าเกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง
ที่ทางรัฐบาลมีอยู่แล้ว โดยเจ้าหน้าที่ต้อง รายงานเป็นระเบียบหรือพิมพ์
เอกสารอยู่แล้ว ค่าใช้จ่ายสำหรับ กระทู้ถาม เช่นคนเขียนเช่นเดียวกับ
กระทู้เกี่ยวถามกับนโยบาย แต่ถ้าเป็นกระทู้ถามในข้อเท็จจริงที่ขอสอบ
สวนไปต่างจังหวัดก็ต้องเสียค่าไปรษณีย์หรือค่าโทรเลข แล้วแต่กรณี
ค่าวนหรือไม่ค่าวนและอาจต้องเสียค่าใช้จ่ายของเจ้าหน้าที่ไปสอบสวนเพิ่ม
ขึ้นอีกอย่างหนึ่งด้วย และถ้าหากเป็นข้อเท็จจริงที่ซับซ้อนยิ่งยวดแล้ว
ความหมดเปลืองก็ย่อมมากขึ้น

๑๖.๑๐ น.

นายอำเภอ อิศรางกูร ณ อยุธยา (สิงห์บุรี): รัฐบาลจะ
ประมาณให้ทราบได้บ้าง หรือไม่ว่า กระทู้หนึ่งอย่าง สูงสุดจะจ่ายเงินประ
มาณสักเท่าไร และจ่ายเงินในก้อนไหน

พระยาไชยยศสมบัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง: รัฐบาล

ขาดประมาณ ไม่ได้ ว่า จ่ายเงิน อย่างสูง สักเท่าไร ต้องแล้ว แต่กระทู้
 ส่วนวิธีการใช้ จ่าย เมื่อมีเงินแล้ว ก็จำเป็น จะต้องใช้ จ่าย เพราะ ตาม
 ธรรมดาของประมาณที่เราจ่ายไปก็หวังผลในการคอยกระทู้ น้อยกว่าแล้ว

นายอำเภอ อิศรางกูร ณ อยุธยา (สิงห์บุรี) : อยากจะขอ
 กรายเรียนถามอีกสักหน่อยว่ากระทู้หนึ่ง ๆ ซึ่งรัฐบาล จะต้องเสียเงิน ไปนั้น
 ปริมาณเงินที่ควรเสียไปนั้นและผลที่ได้ นั้นจะชดเชยกันหรือไม่

พระยาไชยยศสมบัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง : นั้น
 เป็นเพียงความเห็น

ประธานสภาฯ : กระทู้ต่อไปของนายอำเภอ อิศรางกูร ณ อยุธยา
 เรื่องการชื้อที่ดิน

๑๖.๑๑ น.

นายอำเภอ อิศรางกูร ณ อยุธยา (สิงห์บุรี) : ข้าพเจ้าขอ
 ทิ้งกระทู้เรียนถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตราธิการดังต่อไปนี้ ได้
 สืบทราบความมาว่า มีชนต่างตำบลที่อยู่ในบังคับสยามพวกหนึ่ง และชน
 ต่างตำบลที่ไม่ได้อยู่ในบังคับสยามอีกพวกหนึ่ง ได้ออกทำการกว้าหา
 ชื้อที่ดินจากราษฎร คือที่ดินตามริมถนนที่รัฐบาลได้คิดผ่านไปตามจังหวัด
 ต่าง ๆ โดยใช้วิธีล่อ เช่นออกเงินให้ก็ แล้วก็ โฉนดเป็นประกัน
 หรือยืม จำนอง และผู้กว้าหาเหล่านั้นได้เลือกหาเอาที่ดิน ซึ่งเป็นทำเล
 เหมาะและดี ๆ เรื่องนี้เป็นความจริงเพียงใด

พ.อ. พระยาฤทธิอัคนย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและ
การ: รัฐบาลขอตอบว่า เรื่องนี้ทางการยังไม่ทราบว่าเกิดขึ้นจังหวัดใด
ถ้าผู้ตามแจ้งให้ทราบทางการก็จะไต่สวนสืบพิจารณาต่อไป

ประธานสภาฯ: กระทั่งตามต่อไป ของ นายสอน พงศ์สุวรรณ
เรื่องอนุญาตให้ราษฎรผูกภาษีต้มกลั่นสุรากลั่นเอง

๑๖.๑๒ น.

นายสอน พงศ์สุวรรณ (ชัยภูมิ): ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตั้งต่อไปนี้ เวลาปรากฏว่าราษฎรที่
อยู่ในตำบลที่ห่างไกลจากอำเภอ นิยมทำสุราเถื่อนมากจนเจ้าพนักงานมิ
สามารถปราบปรามให้เรียบร้อยได้ รัฐบาลได้ดำริจะให้ราษฎรผูกภาษี
เถาต้มกลั่นสุรากลั่นเอง หรือจำหน่ายอย่างหรือไม่ เพราะเหตุใด

หลวงนฤเบศร์มานิต รัฐมนตรี: รัฐบาล ขอตอบว่า การ
อนุญาตให้ราษฎรต้มกลั่นสุราบริโภคและจำหน่ายนั้น ได้อนุญาตอยู่
แล้วในบางท้องที่

นายสอน พงศ์สุวรรณ (ชัยภูมิ): ข้าพเจ้าขอซักต่อไปว่า
จะอนุญาตทั่วไปได้ไหม

หลวงนฤเบศร์มานิต รัฐมนตรี: ไม่ได้

ประธานสภาฯ: ทบทวนเวลาที่ ข้าพเจ้าได้ รับญัตติขอเปลี่ยนแปลง

ระเบียบวาระของนายทองสืบ ศุภะมาร์ค มีผู้รับรองถูกต้องแล้ว ขอ
เปลี่ยนระเบียบวาระ เอาจตุติขอนโยชยา คณะสงฆ์ ชน พิจารณา ก่อน
พระราชบัญญัติอื่น ๆ

นายทิม อติเปรมานนท์ (สรวรรคโลก): เรื่องนี้เป็นเรื่อง
สำคัญ ซึ่งเกี่ยวแก่คณะสงฆ์ และเกี่ยวแก่พุทธศาสนาของเรา เพื่อ
จะได้ให้เพื่อนสมาชิก พวกผู้แทนได้ ใคร่ครวญดูให้ละเอียด เพราะ
ฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ควรจะเปลี่ยนระเบียบวาระ เพราะฉะนั้นขอให้
คงเป็นไปตามระเบียบวาระ

๑๖.๑๔ น.

นายทองสืบ ศุภะมาร์ค (ประจวบคีรีขันธ์): ในการที่ข้าพ-
เจ้าขอให้ เปลี่ยนระเบียบวาระ เรื่องนี้ขึ้นมา พิจารณา ก่อนนั้น ก็เพราะ
พิจารณาเห็นว่าญัตติร่างพระราชบัญญัติต่างๆ ในระเบียบวาระนี้ถึง ๒๘
แล้วก็ญัตติขอนโยชยา ของสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับการ บริหารคณะ
สงฆ์ อยู่ในลำดับที่ ๒๘ การที่เราจะปล่อยเรื่องใหญ่เรื่องสำคัญไว้
นาน ๆ นั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่เป็นการสมควร เพราะว่าถ้าปล่อยไว้
นาน ๆ แล้ว อาจจะเกิดความอลหม่านขึ้น คือว่าในฝ่ายสงฆ์ ที่เป็น
ธรรมยุติกหรือมหานิกายก็ตามอาจจะมัวชงวุ่นในเรื่องนี้ เป็นอันมาก
นอกจากนั้นแล้ว ในทางประชาชน หรือในทาง หนังสือพิมพ์ ก็จะมี
เอาใจใส่ในเรื่องนี้เป็นอันมาก และในเรื่องนี้เคยเข้าไปในสภา มาแล้ว

ในครั้งก่อนเป็นเวลานานมาแล้ว นอกจากนั้นแล้ว ข้าพเจ้ายังเห็นว่าการที่จะเลื่อนต่อไปนั้น จะไม่เกิดประโยชน์เท่าไรนัก และข้าพเจ้ายังเห็นว่าสมาชิกในชนกมมีความรู้ เป็นอันมาก และถวิลวันแต่ใ้รู้แล้ว ความคิดความเห็นกมอยู่แล้ว ถ้าจะเลื่อนต่อไปนั้นก็เป็นการสมควร แต่ข้าพเจ้าคิดว่าคงจะไม่เกิดประโยชน์อะไรขึ้นอีก ความคิดของท่าน ที่มอยู่อย่างใดคงมีอยู่อย่างนั้น หรืออาจจะเกิดความเข้าใจผิดขึ้นได้ บางท่านคงจะได้ รัยข่าว หรือความคิด ความเห็น ใดๆ ก่อนแล้วนำความคิดความเห็นนั้นมาพูดในที่นี้ และอาจจะนำความคิดความเห็น ที่ผิดนั้นมาพูดในที่นี้ก็ได้ เพราะเหตุนี้แหละ ข้าพเจ้าจึงขอให้เปลี่ยนระเบียบวาระมาพิจารณาเสียก่อน

ประธานสภาฯ : ข้าพเจ้าจะขอให้ที่ประชุมวินิจฉัย พกกัน ๓ คนพอแล้ว ผู้ใดเห็นควรเปลี่ยนระเบียบวาระ ขอให้ ไปรคยกมือขึ้น สมาชิกยกมือ ๖๒ คน

ประธานสภาฯ : ผู้ใดไม่เห็นด้วย ขอให้ ไปรคยกมือขึ้น สมาชิกยกมือ ๔๒ คน

ประธานสภาฯ : เป็นอันที่ประชุมตกลงให้เปลี่ยนระเบียบวาระในเรื่องนรฐบาลเสนอมา ขอให้มีการประชุมลับ เพราะฉะนั้นในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขอเชิญผู้ที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่เกี่ยวของออกจากที่ประชุม

วาระต่อไปขอให้ท่านรัฐมนตรีแถลง

น.อ. หลวงสินธุสงครามชัย ร.น. รัฐมนตรีว่าการกระทรวง

ธรรมการ : ท้ายตามทฤษฎีชาติได้แถลงนโยบายไว้แต่เมื่อวันที่ ๒๓
 ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๓๓ ในหลักการศึกษาค้นคว้า มีความว่า ในทางศาสนาจะ
 ได้ ปรับปรุงพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ให้เหมาะสมแก่
 กาลสมัย และจะได้ อนุมัติการศาสนาให้ สมแก่กาลสมัยนั้น โดย
 เฉพาะในเรื่องปรับปรุง พระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์ นี้ มีปัญหา
 หลักการเป็นสาระสำคัญซึ่งถ้ามิได้ ราชการตกลงในหลักการนี้ เสียก่อน
 แล้ว ก็จะเป็นการยากที่รัฐบาลจะได้ เสนอพระราชบัญญัติ มาสู่สภา ฯ
 ปัญหาในหลักการนี้เกี่ยวข้องกับไม่เฉพาะแต่รัฐบาลหรือบุคคลส่วน
 หนึ่งส่วนใดเท่านั้น แต่เกี่ยวข้องกับประชาชนพลเมืองทั่วไปตลอดถึง
 สันติสุข และศีลธรรม ของประเทศชาติ เมื่อเกิดมีปัญหาในเรื่องหลัก
 การหรือนโยบายสำคัญเช่นนี้ รัฐบาลก็ได้เคยเสนอขอ นโยบายต่อสภา
 ผู้แทนราษฎรก่อน เสนอร่างพระราชบัญญัติ ดังที่ได้เคยพิจารณามาแล้ว
 ในการร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับครอบครัว
 ในเรื่องพระราชบัญญัติปกครอง คณะสงฆ์ นี้ รัฐบาลเห็นว่า เป็น
 เรื่องสำคัญ และเป็นสาระสำคัญไม่น้อยกว่าเรื่องที่ผ่านมาแล้ว เพราะ
 ฉะนั้นจึงเสนอขอ นโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อเป็นบรรทัดฐานในการ
 ที่รัฐบาลจะได้ เสนอร่างพระราชบัญญัติต่อไป ปัญหาส่วนใหญ่ในเรื่อง
 นี้มีอยู่ที่นิกายสงฆ์ ซึ่งในราชอาณาจักรสยามมีนิกายใหญ่อยู่สองนิกาย
 คือมหานิกายและธรรมยุติกนิกาย ได้มีผู้เสนอกฎหมายนี้เมื่อวันที่ ๓
 กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๘ คือ นายทองม้วน ฯ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ได้เสนาอรั้งพระราชบัญญัติ ต่อสภาผู้แทนราษฎร มีข้อความสำคัญว่า ให้อาราธนาพระสงฆ์ผู้มีตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะมณฑล และ พระราชาคณะทั้งหมดยกประชุมในพระนคร เพื่อร่างระเบียบการปกครอง สงฆ์ทั่วไปในราชอาณาจักร เหตุผลและเนื่อความแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ เป็นไปในทำนองที่จะให้คณะสงฆ์ มีระเบียบการเช่นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยไม่แบ่งแยก ผู้ลงนามในทันทีซึ่งมีผู้แทนราษฎรที่ใด เข้ามาเป็น สมาชิกในสมัยนี้ก็คือ นายทองอยู่ พุฒพิพัฒน์ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ และขุนวรสิทธิ์สุจริตเวทย์ ต่อมาในวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๘ นายทองอยู่ พุฒพิพัฒน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสนาอรั้งพระราชบัญญัติมีหลักการสำคัญว่า ให้สงฆ์ทุกนิกายสมาสนสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ให้ร่วมมือโดยสมัครรวมตัวกันได้ ไม่แยกปกครอง บรรดาสงฆ์ทุกนิกาย ให้อยู่ในขอบเขตแห่งพระราชบัญญัตินี้ โดยทั่วกัน ผู้ลงนามรับรองร่างพระราชบัญญัตินี้ที่ใด รับเลือกตั้งในคราวนี้ก็ คือ นายเตียง ไชยกาล และนายบุญมี คงคนาค

โดยที่รัฐบาลในสมัยนั้นกัการและมีความเห็นว่าควรจะได้ปรับปรุงพระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์แล้ว จึงเห็นว่าความยากนั้นรัฐบาลยังไม่พร้อมที่จะได้รับหลักการตามข้อเสนอแนะนั้น จึงได้รับเอาพระราชบัญญัติทั้งสองนั้นมาพิจารณาาก่อนที่สภาฯ จะได้รับหลักการ เมื่อได้รับมาแล้วก็กระทรวงธรรมการก็ได้เร่งรีบที่จะปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติเท่าที่ม พร้อมด้วยเอาความคึกเห็นของพระราชบัญญัติที่สมาชิกทั้งสอง

นั้นได้เสนอมาประกอบ เสนอไปยังมหาเถรสมาคม เพื่อให้พิจารณา
 ความปรากฏว่ามติของกรรมการ มหาเถรสมาคมนั้นแตกต่างกัน จนมหาเถร
 สมาคมไม่สามารถวินิจฉัยเด็ดขาดว่าปัญหาเรื่องนี้ควรจะนำไปในทางใด
 จนถึงกับส่งร่างมาให้ กระทรวงธรรมการร่างเป็นสองร่าง ร่างหนึ่งให้
 ขึ้นไปตามเดิมโดยไม่เปลี่ยนแปลงอย่างใด อีกร่างหนึ่งต้องการให้
 ปกครองเป็นส่วนกลาง แต่ให้แยกการปกครองส่วนภูมิภาค แต่เท่าที่
 ใดเห็นความมุ่งหมายของผู้แทนราษฎรตามที่ปรากฏในร่างที่เสนอมาตาม
 ที่รัฐบาลไต่รับไป และพร้อมด้วยมติของมหาเถรสมาคมแล้ว ก็เห็นว่า
 หลักการสำคัญแตกต่างกันอยู่หลายทาง คือ

ทางที่ ๑ รวมกันในทางศาสนปฏิบัติ และการปกครอง กล่าวคือ
 เลิกล้างลัทธิธนิกายต่างๆ ไม่มีนิกายเลย กลับเข้าสู่สภาพเดิม เรียกว่า
 พระสงฆ์สยามวงศ์ ดังที่เรียกมาแต่โบราณกาล พระสงฆ์ทุกหมู่
 ทุกคณะร่วมอุโบสถสังฆกรรมกันได้ และมีระเบียบการปกครองขึ้นอัน
 หนึ่งอันเดียวกัน นั่นวิธีหนึ่ง

ทางที่ ๒ ร่วมกันเฉพาะในทางปกครอง แต่ไม่ร่วมในทางศาสน
 ปฏิบัติ กล่าวคือ ยังแยกเป็นมหานิกายและธรรมยุติกนิกายอยู่ ไม่
 ร่วมอุโบสถสังฆกรรมกัน โดยเสมอภาค คือ ธรรมยุติกนิกายก็
 ปกครองมหานิกายได้ มหานิกายก็ปกครองธรรมยุติกนิกายได้ การ
 จำระอธิกรณ์ต่างๆ ให้ขึ้นไปโดยระเบียบวิธีพิจารณาอันเดียวกัน

ทางที่ ๓ แยกกันทั้งในศาสนปฏิบัติ และทางการปกครอง แต่ให้

ความเสมอภาคแก่กัน กล่าวคือ ร่วมอุโบสถสังฆกรรมกันไม่ได้ การปกครองแยกกันเกิดชาตินิยมยุคที่กติกากายก็ปกครองเฉพาะธรรมยุคที่กติกากาย มหานิกายก็ปกครองเฉพาะมหานิกาย ไม่เกี่ยวข้องต่อกัน กายกัน แต่การชำระอธิกรณ์ให้ เป็น ไปโดย ระเบียบวิธี พิจารณา อัน เกี่ยวกัน

สำหรับทางที่ ๓ ขอเพิ่มเติมพิเศษว่า สำหรับส่วนกลาง รวมกัน แต่ส่วนภูมิภาคแยกกัน ทางที่ ๔ นั้นเป็นไปอย่างเดียวกัน คือแยกนิกายกัน ร่วมอุโบสถสังฆกรรมกันไม่ได้ แต่ในทางความปกครองนั้นธรรมยุคที่กติกากาย ปกครองมหานิกายได้ แต่มหานิกาย ปกครอง ธรรมยุคที่กติกากายไม่ได้ และการชำระอธิกรณ์มีระเบียบวิธีพิจารณาต่างกัน ทั้งที่ ปฏิบัติอยู่ในเวลานี้

วิธีต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วนี้ ในการที่รัฐบาลได้เสนอขออนุญาต และความเห็นมากน้อยช่วยในการพระศาสนานับเป็นปัญหาที่สำคัญ และเป็นปัญหาเกี่ยวกับทางใจใน คณะรัฐบาลเอง รัฐบาลก็ไม่สามารถที่จะตกลงกันได้แน่นอนอย่างหนึ่งอย่างใด เพราะว่าเราถกกันต่าง ๆ นิกาย ถกกันต่าง ๆ กัน นั่นอันหนึ่ง และนอกจากนั้นในเรื่องศาสนานับเป็น เรื่องเกี่ยวกับประชาชนพลเมืองทั่วไปดังกล่าวแล้ว และในหมู่สมาชิก ภวกันนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่า คงจะมีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องนิกาย ทั่ว

ในการที่สภา ฯ จะอภิปรายอะไรต่อไปนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าเราควร

จะได้อภิปรายกันไป ในทำนองที่อย่าขัดแย้งกันฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดใด จะเป็น
การดี เพราะว่าศาสนานี้เราขัดแย้งกันทุกฝ่าย และอีกประการหนึ่ง
เราเป็นผู้ถือศาสนาพุทธ เราขัดแย้งกันทั้งสองนิกาย เพราะฉะนั้นขอให้
เพลามือใด จะดีมาก เมื่อรัฐบาลได้เสนอมาเป็น ๔ ข้อ ๔ ทางเช่น
รัฐบาลใครจะขอมติสภาฯว่าจะเอาทางหนึ่งทางใด เพื่อประกอบความ
เห็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อไป

๑๖.๒๘ น.

นายทองสับ สุกะมารัต (ประจวบคีรีขันธ์) : ปัญหาเรื่องขอ
นโยบาย การปกครองเกี่ยวแก่ คณะสงฆ์ นั้น ข้าพเจ้ารู้สึกหนักใจ เป็น
อย่างยิ่ง ความจริงหนักใจยิ่งกว่าพระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่เข้ามาสู่สภาฯ
นี้ ก็เพราะว่าเป็นปัญหาที่เรียกว่าปัญหาโลกแตก หรือขบขันมาหลาย
ยุคแล้ว ปัญหาเรื่องนี้ควรจะเป็นปัญหาที่รัฐบาลควรจะให้แก้ เพราะ
เป็นส่วนของการบริหารโดยตรง และเกี่ยวกับการปกครอง คณะเดียวหรือ
สองคณะ คือเกี่ยวกับภิกษุสงฆ์เท่านั้น

ที่รัฐบาลก็บอกว่าไม่สามารถจะทำความปรองดองกันได้ เมื่อเป็น
เช่นนั้นแล้วส่งมายังสภาฯ เท่ากับโยนยาปมาให้สภาฯ คราวนี้ถ้า
สภาฯ วิจัยไปอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว นั่นก็จะตกแก่สภาฯ และสภาฯ
จะรักษาความเป็นกลางไว้ไม่ได้ คือจะต้องลงมติอย่างหนึ่งอย่างใดให้
เด็ดขาดลงไป จะรวมหรือจะแยก คราวนี้ถ้าวรวมหรือแยกก็ตาม ก็

ยอมจะไม่เป็นทาสใจของภิกษุสงฆ์แต่ละฝ่าย เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว สภา
เป็นผู้รับยาปโดยไม่จำเ็น

ข้าพเจ้าเห็นว่าปัญหาเรื่องนี้ รัฐบาลควรระวังกลับไป คือว่าส่ง
ไปให้มหาเถรสมาคม เมื่อมหาเถรสมาคมปรึกษากัน ถ้าท่านไม่ตกลง
กันเราก็ไม่ออกกฎหมายถวายท่าน ถ้าท่านตกลงเราก็ออกกฎหมาย
ถวายท่าน พระราชบัญญัตินี้จะเป็นประโยชน์แก่การศาสนาและการ
ปกครอง และการอื่น ๆ ก็ตาม ท่านก็ควรระตกลงกันได้ คราวนี้ท่าน
ไม่เห็นประโยชน์แก่คณะของท่าน หรือไม่เห็นประโยชน์แก่พระศาสนา
หรือไม่เห็นแก่ประโยชน์อะไร ๆ ก็ตาม ท่านก็ตกลงอะไร ๆ ไม่ได้
คราวนี้ตกลงอะไร ๆ ไม่ได้ เราก็ไม่ควรออกไปให้ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว
เราก็ไม่ต้องรับยาป สภาฯ ก็ไม่ต้องรับยาป คราวนี้ในพระราชบัญญัติ
ปกครองคณะสงฆ์อันเก่านั้นมีอยู่เพียงใด ข้าพเจ้าจะขออภิปรายต่อไป

ในเบื้องต้น ข้าพเจ้าขอตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ในการเสนอนญัตติขึ้น
มานี้ ระชกั้ต่อรัฐธรรมนญ หรือไม่ การตั้งญัตติขึ้นมา ๓๕ ๑ รวม
ข้อ ๒ แยก คราวนี้ในรัฐธรรมนญมาตรา ๑๓ บัญญัติไว้ว่า "บุคคล
ยอมมีเสรีภาพบริบูรณ์ การถือศาสนาหรือลัทธิใด ๆ และยอมมีเสรี
ภาพในการปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถอของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์
ต่อหน้าทของพลเมือง และไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือ
ศีลธรรมของประชาชน" การที่จะบัญญัติให้ รวมหรือแยก ก็เป็นอัน

ว่าไปคติเสรีภาพของท่านที่ประพฤติตามศาสนาตามวิถีของท่าน ข้าพ-
 เจ้ามความเสียใจและข้องใจเป็นอันมากกว่า ถ้าสภาฯ นลงมติให้ร่วม
 ก็เป็นการขัดรัฐธรรมนูญ ถ้าสภาฯ นตกลงว่าแยก ก็เห็นว่า ขัดต่อ
 รัฐธรรมนูญ คราวนี้ในรัฐธรรมนูญข้อนี้ มาตรา ๖๑ บัญญัติว่า "บท
 บัญญัติแห่งกฎหมายใด ๆ มีข้อความแย้งหรือขัดแก่อรัฐธรรมนูญนี้ ท่าน
 ว่าบทบัญญัตินั้น ๆ เป็นโมฆะ" เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว พระราชบัญญัติ
 ชนกันเป็นโมฆะ นข้าพเจ้ามีความข้องใจในเรื่องนี้ คราวนี้สมมติว่าจะ
 มีผู้ แก้ ไปว่าไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ จะไม่ขัดเพราะเหตุใด ก็เพราะว่า
 การนับถือศาสนานี้ แม้ จะเป็นพหุศาสนากวีกันก็ยังมีลทธิวิสัยต่างกัน
 บุคคลเหล่านั้นย่อมมีเสรีภาพที่จะถือลทธิใดๆ คือจะถือลทธิธรรมยศดิก
 นิิกาย หรือมหานิกายก็ย่อมถือได้ และท่านเหล่านั้นย่อมมีเสรีภาพที่จะ
 ปฏิบัติตามศาสนาวิธีของแต่ละฝ่าย เป็นต้น การทำอโอบิสถ สังฆกรรม
 ท่านจะลงในวันใด เป็นต้นธรรมยศดิกนิกาย ถิ่นธรรมสวนะ และ
 ทางมหานิกายถือตามปฏิทินหลวงที่ใช้อยู่ในราชการเวลานี้ ทนเมื่อ
 เป็นลทธิวิธีปฏิบัติแล้วคราวนี้เราจะบัญญัติอย่างไร นี่เป็นข้อข้องใจ

อีกประการหนึ่ง กฎหมายนั้นเมื่อออกไปแล้ว ย่อมมีผลบังคับ ถ้า
 ไม่มีผลบังคับย่อมไม่ใช่กฎหมาย นี่ก็เป็นข้อข้องใจ เมื่อไม่ปฏิบัติตาม
 ก็มีโทษจำคุกหรือปรับหรือไล่ให้สึก

คราวนี้เมื่อออกไปแล้วสภาฯ นลงมติให้ รวม รัฐบาลก็ไปร่าง
 พระราชบัญญัติในทางที่รวมมา คราวนี้พระสงฆ์เหล่านั้นไม่รวมกัน เป็น

กันว่า ฝ่ายธรรมยุติก ไม่ยอมรวม กับ มหานิกาย และต่าง ละฝ่ายก็มี
จำนวนมาก ๆ ท่านเหล่านั้นมีเป็นจำนวนไม่น้อย นอกจากนั้นท่านเหล่านี้นั้นยังมีลัทธิศิษย์หลานศิษย์เหลนศิษย์ อีกมาก ถ้าจะเอาท่านเหล่านั้นไป
ใส่คุก ความฉลาดจะมีขึ้นในประเทศหรือไม่ รัฐบาลรับรองหรือไม่ใน
ข้อนี้

ที่จะให้แยกกันแล้ว ในบางโอกาสหรือในบางสมัย วัตถุประสงค์
อันใดอันหนึ่งจะรวมกัน หรืออีกกลุ่มหนึ่งกับอีกกลุ่มหนึ่งจะรวมกัน ก็เป็นอัน
รวมกันไม่ได้ การเอาใส่ตาราง หรือเปรียบ หรือสังเกตตามสมควรโทษา
นุโทษก็ไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนั้น รัฐบาลพร้อมหรือไม่ที่จะบำบัดการจลาจล
อลหม่านในบ้านเมือง เราจะเห็นว่า การที่เอาจากการบ้านเมืองไปประปนกับ
ศาสนานั้น ในประวัติศาสตร์เราก็เห็นแล้วว่ามีความยุ่งยากไม่น้อย เพราะ
เหตุฉะนั้นข้าพเจ้าจึงเห็นว่า รัฐบาลนี้ไม่ควรจะรีบมาพิจารณา และไม่
ควรระโยนบาปอันนี้มาให้แก่สภาฯ ด้วย เป็นหน้าที่ของเถรสมาคมโดย
ตรง เมื่อท่านไม่ต้องการ คือพระราชบัญญัติที่ท่านตกลงกันไม่ได้ ก็
ไม่สมควรออกให้ท่าน พระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์ฉบับเก่ายังใช้
ได้อยู่จนทุกวันนี้ ส่วนที่ขกพร่องนั้นก็นับว่าการขกพร่องบางประการ ข้าพ
เจ้าอยากจะกล่าวว่า พระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๓๑ นั้น
ก็ยังใช้ได้ ก็อยู่ ส่วนวิธีปฏิบัติการอาจจะผิดพลาดได้บ้าง และวิธีปฏิบัติ
การนั้นก็ไม่ใช้หลักการพระราชบัญญัติ ไม่สมควรจะแก้พระราช
บัญญัติ ถ้าจะแก้ควรแก้ วิธีปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ คือทางฝ่ายเถร-

สมาคมหรือทางกระทรวงธรรมการเอง หรือเกี่ยวแก่พระบรมราชูปถัมภ์
 เมื่อแก่เช่นนี้กลายเป็นปัญหาใหญ่ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงจะเรียน
 ให้ที่ประชุมทราบว่าข้าพเจ้าหนักใจเป็นอย่างยิ่ง ไม่ใช่ข้าพเจ้าหนัก
 สำหรับตัวเอง เพราะว่าข้าพเจ้าไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติใหม่นี้
 ข้าพเจ้ารู้สึกหนักใจด้วยคนอื่น และสมาชิกพวกเรานั้นอยู่ในสภานั้น
 ก็ไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติอันนี้ เหตุไฉนเราจึงมาขอรับขยับ
 และเราเอาแต่ขยับนั้นไม่ได้ เช่นแน่แท้ สมมติว่าเราจะรวมกันแล้ว แล้ว
 ท่านไม่รวม เราจะเอาท่านใส่คุกใส่ตราง เช่นนี้จะไต่ขุญหรือขยับ คราว
 นี้เราจะไต่ขุญหรือขยับ เราบอกว่าแยก แต่ท่านแยกไม่ได้ เราจะไต่
 ขุญหรือไต่ขยับ มีแต่ทางเสียทั้งนั้น เพราะเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงอยากจะวิง
 วอนให้รัฐบาลรับนโยบายนี้คนไปให้เดรสสมาคม วิงวอนให้ท่านพิจารณา
 ตกกลงกันเองเสียก่อน แล้วก็จะเป็นการเรียบร้อย

อนึ่งข้าพเจ้าขอตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่ขอมานี้ ๔ ข้อ คือ

ประการที่ ๑ คือว่ารวมกันทางศาสนปฏิบัติ และการปกครอง มี
 ขยายความอยู่ กล่าวคือ เลิกล้างลัทธิลัทธิอนิกาย เลิกมหานิกาย
 และธรรมยติลัทธิอนิกาย กลับเข้าสู่สภาพเดิม เรียกว่า พระสงฆ์สยาม
 วงศ์ ดังที่เรียกมาแต่โบราณกาล พระสงฆ์ทุกหมู่ทุกคณะร่วมอุโบสถ
 สังฆกรรมกันได้ และมีระเบียบการปกครอง เช่นอื่นหนึ่งอัน เดียวกัน
 ที่นข้าพเจ้ามีความสงสัย คือในข้อศาสนปฏิบัติ ๆ มีความหมายแก่ไหน
 ตามที่ข้าพเจ้าเข้าใจก็คือปฏิบัติศาสนา ได้แก่ปฏิบัติธรรมวินัย ส่วนใน

การปกครองข้าพเจ้าพอใจได้แล้ว คราวนี้ คำว่า “เด็กข้างลทอติด
 ธิกาย” นี้ ข้าพเจ้า คงขอสังเกตไว้ว่า จะมีค รัฏฐิธรรมนุญ หรือ ไม่
 เพราะว่าท่านยอมมีเสรีภาพในการถือเช่นนั้น คราวนี้ขอความต่อไปที่ว่า
 “กลีบเข้าสัสสภาพเดิม” เรียกว่า “พระสงฆ์สยามวงศ์” ซึ่งแต่เดิม
 ในชั้นข้าพเจ้าได้เคยอ่านประวัติศาสตร์มาบ้าง แต่ทว่าเขาเรียก พระ
 สงฆ์สยามวงศ์ นั้นเรียกในต่างประเทศ ในเมืองไทยเราไม่ได้ เรียก
 อย่างนั้น เพราะเราไม่มีคน ปรากฏชอนเมื่อครั้งส่งพระอบาลไปสิงหล
 ในสมัยอยุธยา และเมื่อพระเหล่านั้นไปตั้งอยู่ที่เมืองลังกา ก็ตั้งกันว่า
 “พระสงฆ์สยามวงศ์” ชน ชอนนั้นเป็นชอนที่ปรากฏชนในต่างประเทศ
 คราวนี้ในข้อต่อไป พระสงฆ์ทุกหมู่ทุกคณะร่วมสังฆกรรมกันได้ มี
 ระเบียบการปกครองอันหนึ่งอันเดียวกัน คือที่เรียกว่าร่วมอุโบสถสังฆ
 กรรมกันได้ นั้นหมายความว่าความเพียงไร ตามปกติ หรือในเวลาที่มี เหตุ
 การพระสงฆ์ ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย ก็ตาม หรือมหานิกายก็ตาม เมื่อ
 มีพระองค์ใดองค์หนึ่งประพฤติไม่ชอบด้วยหลักวินัยหรือผิดระเบียบกติก
 ภาของวัดอย่างร้ายแรง พระสงฆ์เหล่านั้น ก็ไม่ยอมร่วมอุโบสถสังฆ
 กรรมกับพระองค์ นั้น แม้แต่ พระสงฆ์ ที่เป็น ธรรมยุติกิ เองหรือพระ
 มหานิกายเอง ถ้าเราบัญญัติไปอย่างนี้ ถือให้ร่วมสังฆกรรมกันได้
 ก็จะเป็นปัญหาที่ยาก คราวนี้พระลชชชกับขลชชชก็ไม่ยอมร่วมอุโบสถ
 สังฆกรรม ทนพระที่มาร่วมอุโบสถก็เป็นผิดกฎหมาย นี้ก็แปลว่าเลอะ
 เทอะใหญ่ เพราะว่าทำความเลอะให้แล้ว ขอความ น จะหมายความว่า
 เพียงไรข้าพเจ้าก็ไม่ทราบ จึงขอตั้งข้อสังเกตไว้

ประการที่ ๒ รวมกันจะเพาะในทางปกครอง แต่ไม่รวมในทาง
 ศาสนปฏิบัติ กล่าวคือ ยังแยกเป็น มหานิกายและธรรมยุติกนิกาย
 อยู่ ไม่รวมอุโบสถสังฆกรรมกันโดยเสมอภาค คือธรรมยุติกนิกาย
 ก็ปกครองมหานิกายได้ มหานิกายก็ปกครองธรรมยุติกนิกายได้ การ
 ข้าราชการให้เขียนไปโดยระเบียบวิธีพิจารณาอย่างเดียวกัน ในชั้น
 ข้าพเจ้าก็มีความสงสัย คือรวมกันในทางปกครองก็พอเข้าใจ แต่รวม
 กันในทางศาสนปฏิบัตินั้น ฟังดูชอชกอล ตามที่ข้าพเจ้าเรียนให้ที่
 ประชุมทราบมาแล้ว คือ ในทางศาสนปฏิบัติ ปฏิบัติวินัย เวลานพระ
 สงฆ์ธรรมยุติก และมหานิกายมีหลักวินัยเดียวกัน ในข้อที่เกิคความ
 รังเกียจในพระสงฆ์บางหมู่บางรูปนั้นไม่ได้ รังเกียจใน ศาสนปฏิบัติโดย
 ส่วนรวม คือรังเกียจจะเพาะผู้ใดประพฤติกิ่งหย่อนมากนักเท่านั้น
 คือผู้เคร่งและไม่เคร่งเท่านั้น ข้อนี้กันความแคไหนด ก็เป็นการที่จะ
 เข้าใจยาก ถ้าไม่รวมอุโบสถสังฆกรรมกัน ในพระราชบัญญัติที่เราจะ
 ไปกีดกันพระสงฆ์เหล่านั้นไม่ให้ไปร่วมอุโบสถสังฆกรรมกัน ตามที่
 ข้าพเจ้าทราบมา ให้พระสงฆ์ไปร่วมอุโบสถสังฆกรรมนั้นบ้างบางครั้ง
 คือครั้งสมเด็จพระมหาสมณเจ้า คือที่จังหวัด อุทัยธานี พระสงฆ์ฝ่ายธรรม
 ยุติกนิกายบางรูปไป ร่วมอุโบสถสังฆกรรมกับพระมหานิกาย อย่างนี้
 มีบ้าง บ้างขุมนนปฏิบัติอยู่อย่างนี้ คือ ถ้าท่านขึ้นไปร่วมอุโบสถสัง
 ฆกรรมเขาคือมีความผิดติดคุกหรือปรับ หรือให้สึก ข้าพเจ้ามีความข้อง
 ใจในชั้น

อีกประการหนึ่งตามท้าวเจ้า ทราบมาว่าวิธีพิจารณาอิกรณ นั้น
 ในทางพระไท้ใช้หลักและวินัย อาศัยวินัยเป็นหลักพิจารณา พระพุทธ-
 เจ้าและอรรถกถาจารย์ ไท้วางไว้แล้วว่า วิธีพิจารณาต้องทำอย่างนั้น ๆ
 กฎหมายไท้อาศัยหลักวิธีพิจารณาความแพ่ง ๆ และวิธีพิจารณาความ
 อาญา แต่กฎหมายสำหรับจะให้พระสงฆ์รวมอิกรณกันไม่มีเลย หรือ
 กฎหมายข้อบังคับข้าพเจ้าก็ไม่เห็นปรากฏในที่ไหน หรือรัฐบาลจะออก
 พระราชบัญญัติพิจารณาอิกรณของสงฆ์ อีกฉบับหนึ่ง ข้าพเจ้าก็ไม่
 ทราบ แต่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ร.ศ. ๑๒๑ นี้ไม่มี
 เลย ข้าพเจ้าข้องใจในข้อนี้ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอิกรณ
 เช่นไปตามสภาพอย่างเดียวกันนี้ จะเช่นไปอย่างเดียวกันไท้ อย่างไร
 เมื่อไ้รับคำตอขแล้ว ข้าพเจ้าจึงจะขออภิปรายต่อไป

ประการที่ ๓ ทว่าแยกกันทางศาสนปฏิบัติ และในทางปกครอง
 นั้นข้าพเจ้าก็สงสัยข้องใจอยู่ คือแยกกันอย่างไร คือฝ่ายธรรมยุติและ
 มหานิกายมีธรรมวินัยอย่างเดียวกัน คือประเพณีปฏิบัติธรรมวินัยตามทีพระ-
 พุทธเจ้าไท้ทรงสั่งสอนทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าเท่ากัน ฝ่ายธรรมยุติ
 มหานิกาย ๆ อาจประเพณีเท่ากัน แต่ว่าส่วนมาก หม่นมาก ก็มี
 ผิดมาก หม่นน้อยก็มีผิดน้อย ข้าพเจ้าไม่เดียง ธรรมยุติปกครอง
 ธรรมยุติ มหานิกายปกครองมหานิกาย แยกกันไท้ได้ก็ขาด ไม่เกี่ยว
 ของกัน เมื่อเราแยกออกไปเช่นนี้แล้ว ก็เป็นอันตัดหนทางไม่ให้สอง
 คณะนี้เกี่ยวของกันไท้ แต่อนที่ทรงขางที ทั้งสองคณะอยู่ วัคเคียงกัน

เจ้าบ้านเขานิมนต์ ไปนั่งเคียงกัน ข้าพเจ้าก็สงสัยในความสามัคคีจะตั้ง
ขึ้นหรือ เถวลง แต่การอธิกรณ์นั้นข้าพเจ้าก็สงสัย จึงได้เขียนต่อที่
ประชุมมาแล้ว

ประการที่ ๔ คงอยู่ในสภาพเดิมดังที่เขียนอยู่ในเวลานี้ คือแยก
นิกายกันร่วมอุโบสถสังฆกรรมกันไม่ได้ แต่ในทางปกครองนั้น ธรรม
ยุติกนิกายปกครองมหานิกายได้ แต่มหานิกายปกครองธรรมยุติก
นิกายไม่ได้ และการชำระอธิกรณ์ มีระเบียบวิธีพิจารณาต่างกัน ดังที่
ปฏิบัติกันอยู่ในเวลานี้

ขอข้าพเจ้าสงสัยของใจเป็นอย่างยิ่ง ว่าในการที่เขียนหลักที่ ๔ นี้
เอาอะไรเป็นหลัก จะเอาจากพระราชบัญญัติต้นคินยหรือพฤกคินย ลานค
นียแล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่ายังไม่ถูก คือว่าในพระราชบัญญัติลักษณะปก
ครองคณะสงฆ์ นี้ไม่มีข้อใด ข้อหนึ่งเลยที่บัญญัติไว้เช่นนั้น คือไม่มี
บัญญัติว่ามหานิกายปกครองธรรมยุติกไม่ได้ ธรรมยุติกปกครองมหา
นิกายได้ นั้นความอยู่ในมาตรา ๓ ข้าพเจ้าขอโอกาสอันให้ฟัง
เพราะบางคนอาจจะไม่ได้นำมากก็ได้ “ มาตรา ๓ พระราชบัญญัตินี้ไม่
เกี่ยวข้องกับนิกายสงฆ์ ถึงและลทธิระเพาะในนิกายนั้นๆ ซึ่งเจ้าคณะ
หรือสังฆนายกในนิกายนั้นได้เคยมีอำนาจว่ากล่าวบังคับมาแต่ก่อนประ
การโลกให้ตั้งขึ้นไปตามเคยทุกประการ แต่ปกครองอันเป็นสามัญทั่ว
ไปในนิกายทั้งปวง ให้ขึ้นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ” นี้สาระสำคัญใน
มาตรา ๓ คือไม่ได้บังคับอย่างนั้นอย่างนี้ ส่วนมาตรา ๔ ก็ไม่มีอันใด

พิเศษไปกว่านั้น คราวนั้น มาตราอื่น ๆ ก็ไม่ใช่บังคับตรงไปอย่างนั้นอย่างนี้
 คราวนั้นเวลานั้นพระธรรมยุติกนิกายของค็ ไปขึ้นเจ้าคณะมณฑลต่าง เจ้าคณะ
 จังหวัดบ้าง เจ้าคณะแขวงบ้างเป็นอันมาก แต่ไม่มีอยู่ในพระราชบัญญัติ
 นั้น แต่อยากทราบว่าใครจะเป็นผู้ปฏิบัติ และปฏิบัติได้อย่างไร คราวนั้นเด
 สมาคมเป็นผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติได้อย่างไร ในการปฏิบัตินั้นมหาเถรสมาคม
 เป็นผู้เสนอขึ้นไปทางหนึ่ง และทางกระทรวงธรรมการได้ทำเรื่องเสนอ
 ขึ้นมา แล้วอีกทางหนึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ขึ้นเป็นอธิ
 บดีปฏิบัติราชการทางสงฆ์ ไม่ใช่หลักในพระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์
 เมื่อมันมีความเสียดเสียดยแต่ในวิธีปฏิบัติการ เหตุไฉนเราจึงไม่แก้ ใน
 วิธีปฏิบัติการ ทำไมเราจึงมาแก้กฎหมายของเขา ซึ่งความจริงก็เป็น
 ความเหลืออาตมาต่าสูงมันไม่เหมาะ และข้าพเจ้าไม่เห็นชอบด้วยในการ
 ที่จะทำเช่นนั้น เพราะเป็นแต่วิธีปฏิบัติการ ซึ่งเราควรจะได้ในทางนั้น
 คราวนั้นอีกข้อหนึ่งที่ว่าเราควรจะต้องใจก็คือว่า ในรัฐธรรมนุญมี
 อยู่ว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก ในพระพุทธศาสนา
 นั้นพระเจ้าแผ่นดินเป็นผู้อุปถัมภ์ โดยฉะเพาะ เมื่อจะทรงตั้ง ก็เห็นหน้าที่
 ขององค์ราชาอุปถัมภก นั้นเช่นวิธีปฏิบัติการ คราวนั้น ถ้าฉันนั้นเห็นว่าจะไม่
 เหมาะ เป็นคนฝ่ายธรรมยุติกเห็นว่าไม่เหมาะ ฝ่ายมหานิกายเห็นว่าไม่
 เหมาะ รัฐบาลเห็นว่าไม่เหมาะ หรือกระทรวงธรรมการเห็นว่าไม่เหมาะ
 กระทรวงธรรมการก็ขอแก้ ได้ หรือถ้ากระทรวงธรรมการไม่เสนอขึ้นไป

พระมหากษัตริย์ก็ไม่มีอำนาจอะไรที่จะเซ็นหรือส่งเช่นนั้น คราวนั้น
มาเขียนไว้ในหนังสือ ข้าพเจ้าสงสัยกันว่าเขียนด้วยอคติหรืออย่างไร แต่ถึง
จะเขียนมาอย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าตั้งใจหนักหนาที่จะแถลงข้อความใน
เรื่องนี้ด้วยความเที่ยงกลาง เพราะว่าพระนามมีฝ่ายละมาก ๆ ไม่อยาก
ให้กระทบกระเทือนฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด...

ประธานสภา ฯ : ถึงเวลาแล้วท่าน

นายทองสืบ ศุภะมาร์ค (ประจวบคีรีขันธ์) : ขออนุญาตต่อ

ประธานสภา ฯ : เชิญ

นายทองสืบ ศุภะมาร์ค (ประจวบคีรีขันธ์) : คราวนี้ข้าพเจ้า
อธิกรณมอกแห่งหนึ่ง ขอเรียนที่ประชุมนี้ คือมีวิธีปฏิบัติต่างกัน ธรรม
ยุตติกนิกายนั้นเมื่อแยกออกจากมหานิกาย คือแยกจากวัดมหาธาตุ
มีพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า ฯ เป็นผู้นำและได้ปกครองกันมา แปล
ว่าพระปกครองพระกันด้วยวิธีนี้เรื่อยมา เพราะท่านเป็นเจ้าเป็นนาย และ
พระธรรมยุตติกนิกายนี้เองก็มา และมีเจ้าคณะใหญ่อยู่ ๓ คณะ คือเจ้า
คณะใหญ่หนเหนือ เจ้าคณะใหญ่หนกลาง เจ้าคณะใหญ่หนใต้ เป็น
ปกครอง แต่ก่อนนั้นพระมหานิกายไม่ได้ปกครองตัวเอง กระทรวง
ธรรมการเป็นสำนักงานให้ อะไร ๆ เสร็จเด็ดขาดอยู่ที่กระทรวงธรรมการ
เจ้ากรมสังฆการเป็นผู้นำอำนาจที่สถิต เพลียงมาเหลือออกเขียนหลัง
ใต้ เมื่อมีอธิกรณ ชนแล้วก็มีเจ้าหน้าที่ที่เรียกว่า ขุนศรีวงจลย์ ขน
เมธาวินจลย์ ท่านที่คุ้นเคยกับกระทรวงธรรมการก็ย่อมจะทราบได้

แปลว่าคฤหัสถ์ปกครองพระ คราวนั้นสมเด็จพระมหาสมณทรงเห็นว่าใช้
 ไม่ได้ วจนเป็นทางที่ไม่ยุติธรรม ทรงเห็นว่าไม่เหมาะที่คฤหัสถ์จะ
 ปกครองพระ ท่านก็รับปกครองพระเสียเอง คราวนั้นสาเหตุที่เห็นว่าจะ
 ให้เขียนชอน คือทางที่ ๔ นั้น ข้าพเจ้าเข้าใจว่ามีสาเหตุโดยวจนคือ
 โดยพฤติการณ์ไม่ใช่ในคินัย และข้าพเจ้าอยากจะเรียนให้ทราบต่อไปอีก
 ว่า เราพร้อมหรือไม่ที่จะใหญ่โตโดยวจน เราได้ทราบตระหนักมาแล้ว
 ในต่างประเทศที่จะแปลงลัทธิภิกษุณันเกิดผลเช่นไร ข้าพเจ้ารู้สึกว่
 ศาสนาต่าง ๆ นั้นเมื่อนานเข้าก็แยกออกไป ขอให้ดูศาสนาที่แยกออก
 ไป โรมันคาทอลิก ยังแยก ออก ไป เป็นโปรเตสแตนต์ เป็นโอ-
 โทค็อก ศาสนา มหันต์แยกออกไป เป็นหลาย นิกาย และพุทธ
 ศาสนาก็แยกออกเป็นมหายานและหินยาน และมหายานยังแยกออกไป
 ต่าง ๆ อีก เช่นจีน ญวน เกาหลี ญี่ปุ่น อีเบต ในฝ่ายหินยานก็
 แยกออกไปอีกคือพวกสยามวงศ์ พวกรามัญวงศ์ ในลังกานันมี ๓
 นิกาย ในพม่ามี ๓ นิกาย ในเขมรมี ๒ นิกาย ส่วนในสยามจะมี ๓
 นิกาย ข้าพเจ้ายังสงสัย เพราะนอกจากธรรมยุติกนิกายและมหา
 นิกายแล้ว ยังมีรามัญนิกายอีก รามัญนิกายนี้อยู่ที่ไหนคือรวมอยู่ใน
 มหานิกายและธรรมยุติกนิกาย ถ้าท่านจะไป ดูที่ปากสักก็เห็นว่ามี
 รามัญนิกาย ที่ว่าต่างกันนั้นอย่างไร คือว่าอะไร ๆ ก็ต่างกัน เช่น
 นะโมตัสสะ ก็ว่าเขียน เนยเมาเตาะเสี่ยะ อะไรอย่างนั้นเขียนกัน และใน
 พระราชบัญญัติ จะเอาไว้ในนิกายไหน ข้าพเจ้ายังสงสัย เพราะมัน

สองนิกาย นี้ถ้าวเปลี่ยนแปลงนิกายเช่นนี้ จะมีความเสียหายแก่ประเทศ
 อย่างไรบ้าง ในโลกเขาทำกันอย่างไรบ้าง เขาออกกฎหมายรวมนิกาย
 หรือแยกนิกายกันบ้างหรือเปล่า ข้าพเจ้าสงสัยว่าเขาอาจจะไม่ทำกันใน
 ทำนองนี้ เพราะเขากลัวว่าจะกระทบกระเทือน การเมืองแล้วค้ำองห่าง
 จากศาสนาให้ มากที่สุดที่จะมากได้ เพราะเขากลัวว่าจะกระทบกระเทือน
 หัวใจคน

คราวนี้เลยไปถึงว่า เมื่อก่อนเรามีศาสนาเกี่ยวเท่านั้น พุทธ
 ศาสนามีศาสนาเกี่ยวเท่านั้น รุ่งเรืองอย่างไรบ้าง คงจะตอบกันว่าพุทธ
 ศาสนาเคยหนักกว่าแต่ก่อน ที่จะผูกในทางรวมหรือแยกนั้น จะลงมติ
 ไปในทางใดทางหนึ่งก็ตาม ข้าพเจ้าอยากจะเรียนว่าประสงค์จะให้แยก
 คือสมมติว่าเรอสองลำ หรือรถสองคัน ถ้าเราผูกติดกันแล้วให้เล่นไป
 จะไปเร็วหรือช้า กว่าที่จะปล่อยให้ ไปทีละลำหรือทีละคัน และคนเรา
 ถ้าจะให้ผูกติดกันเหมือนเรือแล้วปล่อยให้ วิ่งไปอย่างเดียวกัน ก็ปล่อย
 ให้ วิ่งไปทีละคนใครจะเร็วกว่ากัน เพราะฉะนั้นในทางศาสนาข้าพเจ้า
 นึกว่าอาจจะเช่นเช่นเดียวกัน แต่ข้าพเจ้าสงสัยว่าจะขัดต่อรัฐธรรมนูญ
 คือเมื่อรวมเข้าหรือแยกออกแล้วสภาฯ นี้จะใคร่ขยาย ข้าพเจ้าอยาก
 ขอเรียนที่ประชุมสักเล็กน้อย คือเหตุไรพระธรรมยุติก จึงปกครองพระ
 มหานิกาย ซึ่งไม่เป็นการสมควร ในข้อนี้ข้าพเจ้าทราบประวัติมา เริ่ม
 ขึ้นเมื่อไม่กี่ปีมานี้ แต่ก่อนต่างคนต่างปกครองกัน เหมือนอย่างโรมัน
 คาร์เธลิกก็ปกครองโรมัน คาร์ธอลิก โปรเตสแตนต์ ก็ปกครองโปรเตส

แตนท์ เมื่อ ร.ศ. ๑๑๘ ข้าพเจ้าจำได้ ก่อนจากนนคอกเมื่อ ร.ศ. ๑๑๕
สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากษัตริย์มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕
ได้ทรงตั้งมหาหมฏวิทยาลัยขึ้น และในสถานนั้นได้ศึกษาหนังสือ
ฝรั่งบ้างเลขบ้าง เจ้านายในครั้งนั้นเห็นว่าเหมาะก็ให้พระเหล่านั้นออกไป
จัดการศึกษาสอนพระตามหัวเมือง และพระเหล่านั้นออกไปทำการไต่
คุดประโขน สืบเนื่องมาจนถึงเวลานี้ พระที่ไปศึกษานั้นเห็น ประพฤติ
ก็สมควรจะยกย่อง สมควรจะให้เขื่อนอัยการ ก็ทำอะไรไม่ได้ ต้อง
นำมาเสนอกรมสังฆการี คือให้คฤหัสถ์เขื่อนอัยการแทนพระประพฤติก
เลอะเทอะ เป็นต้นว่า ฆ่าวัวควาย เมาส์ว่า ก็ว่าไม่ได้ ไม่มีอำนาจ
เพราะมีหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาโดยละเอียด

เมื่อได้ทราบรายงานจากพระเถรานุเถระ จึงคิดออกพระราชบัญญัติ
ลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ให้มีอำนาจปกครองคณะสงฆ์ ไต่คุด มี
อำนาจว่ากล่าวตักเตือนลงโทษและสนับสนุนคุณความดีได้ เมื่อเป็น
เช่นนั้นแล้ว การปกครองนั้นจึงดีขึ้นมา เมื่อเหตุการณ์กาลเทศะ
เหมาะสมควรจะวินิจฉัยเพียงไร เราก็มควรจะแก้กันด้วยวิธีปฏิบัติมาก
กว่าที่จะมาแก้ด้วยพระราชบัญญัติ ถ้าจะออกเป็นพระราชบัญญัติแล้ว
ข้าพเจ้าเห็นว่าเรามีความยุ่งยากคงที่กราบเรียนมาแล้ว ถ้าหากว่าท่าน
รัฐมนตรี หรือรัฐบาลได้ ไต่คุด ข้าพเจ้ามาด้วยความสงสัยอย่างไร
ข้าพเจ้าจึงจะขออธิบายต่อไป

หลวงวิจิตรวาทการ รัฐมนตรี: ความตั้งใจของรัฐบาลนั้นใน

เวลานนี้อยู่ที่รัฐบาลจะพยายามฟังความเห็นของท่านสมาชิกให้มากที่สุด
ที่ฟังได้ รัฐบาลอาจจะยังไม่ให้ความเห็นโดยชัดแจ้งว่า รัฐบาลจะ
เลือกเอาทางใด ทางหนึ่ง เพราะเหตุว่าในปัญหาเรื่องนี้ รัฐบาลต้อง
การที่จะฟังความเห็นของสมาชิกสภาแทนราษฎรให้มากที่สุด และ
ด้วยเหตุนี้จึงได้เสนอขออนุญาตไปมา หน้าที่ที่ข้าพเจ้าจะพูดต่อไปนี้ก็คือ
และที่ท่านรัฐมนตรีบางท่านอาจจะยืนยันคนพูดก็ได้ ก็คงจะเป็นไปในทางที่
จะพยายามชี้แจงทำความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ ที่ท่านสมาชิกได้ยกขึ้น
พูดมากกว่าที่จะคัดค้านหรือมากกว่าที่จะชักจูงท่านไปในทางหนึ่งทางใด

ท่านสมาชิกเพื่อนของข้าพเจ้าได้เริ่มต้นว่า ในการที่รัฐบาลได้
นำเรื่องชนชั้นมาสู่สภา ฯ นั้นเป็นเรื่องที่หนักใจมาก ข้าพเจ้าขอเรียนว่า
รัฐบาลหนักใจเหมือนกัน เพราะเหตุที่เป็นเรื่องที่รัฐบาลรู้สึกว่าเป็นเรื่อง
หนักใจอย่างยิ่งและเห็นว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ หรือเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง
กับประชาชนทั่วไป ไม่เฉพาะแต่ในเรื่องการปกครองพระ ๒ - ๓
หมื่นองค์ อย่างที่ท่านสมาชิกว่า แต่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจิต
ใจของประเทศ เพราะเหตุว่าชีวิตจิตใจของประเทศเราย่อมทรยศ
อยู่แล้วที่เรา มีชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ
ศาสนาเป็น ๑ ใน ๔ แห่งชีวิตจิตใจของประชาชน ก็เมื่อเป็นเช่น
นี้แล้ว โดยความเคารพต่อสภา ฯ เราจึงได้นำเรื่องชนชั้นมาสู่สภา ฯ เหตุ
ผลที่เราต้องนำเรื่องชนชั้นมาสู่สภา ฯ เพื่อขออนุญาตไปมา นั้น จะต้องออกกฎหมาย
ถ้าหากว่าเราจะสามารถปกครองคณะสงฆ์ได้ โดยไม่ต้องใช้กฎหมาย

เลยแล้ว เรื่องนี้ก็ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้น แต่ว่าวิธีการปกครองคณะ
 สภามติตั้งแต่รัชกาลที่ ๕ มาจนถึงบัดนี้ ได้ปกครองโดย กฎหมายบ้าน
 เมืองออก ซึ่งในเวลานั้นยังมีอยู่หนึ่ง คือพระราชบัญญัติลักษณะ
 ปกครองคณะสงฆ์ตามที่ท่านสมาชิกผู้ นั้นได้อ้างมาแล้ว ในเมื่อเรา
 ต้องปกครองคณะสงฆ์ และในเมื่อเราจำเป็นต้องออกกฎหมายใหม่
 เราก็ต้องนำชน สภาฯ แต่ทั้งความจริงใจเต็มของรัฐบาลนั้นตั้งใจจะ
 ส่งร่างขึ้นมาเลยทีเดียว แต่ที่ว่าได้มาพิจารณาหลายลู่หลายทาง ทาง
 หนึ่ง ที่ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เห็นแก่เคยได้ ยื่น ร่างเข้าไว้ อีก
 ทางหนึ่งเมื่อได้ ไปปรึกษาทางเดระสภาคแล้ว ท่านก็ได้ มีความเห็น
 แตกต่างกัน อีกทางหนึ่งเมื่อได้ พิจารณาถึงความเห็นต่าง ๆ กันก็มี
 ความเห็นต่างกันอีกจึงได้ พิจารณาว่า ถ้าหากว่ารัฐบาลจะยื่นร่างขึ้นมา
 ในรูปใดรูปหนึ่งท่านบอกว่ารูปนี้ท่านไม่ชอบ รัฐบาลก็ต้องกลับไปใหม่
 ออกที ซึ่งจะเป็นการเสียเวลามากกว่าจะสำเร็จได้ ก็นาน เพราะฉะนั้น
 หนทางที่ทศกศกคือว่า ตามนโยบายของสภาฯ เสียก่อนว่าจะต้องการ
 ให้เดินไปทางไหน เมื่อสภาฯ ได้ตกลงนโยบายไปในทางไหนแล้ว ทาง
 รัฐบาลจะได้กลับไปร่างพระราชบัญญัติ ขึ้นมาให้ ต้องตามนโยบายของ
 สภาฯ เพื่อให้ปัญหาเรื่องนี้ได้ ม่วงแคบเข้า คือจะได้ พิจารณาเฉพาะ
 นโยบายนั้น นี้เหตุผลเหตุที่ได้นำนโยบายมานั้นเช่นเช่นนี้ ไม่ใช่
 ว่าเราจะเอาไปมาให้สภาฯ อันที่จริงถ้าจะเอาทางไหนแล้วจะเป็นปากกันไป
 ทั่วกันทั้งรัฐบาลและสภาฯ

ท่านสแทนประจวบฯ ว่าเรื่องนระชกค้อรัฐธรรมนุญ เท่ากับไป
 บังคับให้ ถอนกายอย่างนั้น และบังคับไม่ให้ ถอนกายอย่างนั้น แต่จริง
 ความหมายของ พระราชบัญญัติท่านหาเป็นอย่างนั้นไม่ คือในพระราช
 บัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์นั้น ท่านก็ย่อมจะเห็นอยู่แล้วว่าเรา
 ออกพระราชบัญญัตินั้นเพื่อปกครองคณะสงฆ์ ซึ่งบ้านเมืองได้ยอมรับ
 ว่าเป็นคณะที่ถูกต้อง หรือว่าเป็นคณะที่ควรเคารพนับถือ แต่ถ้าแม้ว่า
 คณะใดซึ่งบ้านเมืองไม่ยอมรับว่าเป็นคณะที่ถูกต้อง ก็ย่อมไม่อยู่ใน
 ความคุ้มครองแห่งกฎหมายนั้น ความประสงค์มีอยู่เพียงเท่านั้น ไม่ใช่
 จะไปห้ามว่า เมื่อกฎหมายวางนิกายไว้อย่างนั้นแล้ว ท่านจะไปถอนนิกาย
 อื่นไม่ไ้จะต้องเอาใส่คุก ตามความชอบนั้นหาเป็นเช่นนั้นไม่ ถ้าหากว่า
 สถานะนั้นจะตกลงทางหนึ่งทางใด จะเป็นทางที่หนึ่งทางที่สองหรือทางที่
 สามก็ตาม ร่างกฎหมายที่ เสนอเข้ามา ก็มีแต่เพียง ว่าสถานะนั้นจะให้
 ความคุ้มครองแก่นิกายนั้น โดยพระราชบัญญัติท่านนั่นเอง และถ้า
 หากความนิกายอื่น เช่นกันว่า นิกายซึ่งเราไม่ปรารภดู แต่ก็ไม่เล็ก
 เขาก็ยังตั้งอยู่ได้ แต่ไม่ไ้รับความคุ้มครองแห่งกฎหมายที่ท่านนั่นเอง
 เพราะเหตุฉะนั้น พระราชบัญญัติที่จะทำขึ้นในรูปใดรูปหนึ่งนั้นจึงไม่ขัด
 คัวยรัฐธรรมนุญ โดยเหตุที่เราไม่ไ้ห้ามในเรื่องการถือศาสนาอย่าง
 ใดอย่างหนึ่ง

คราวนี้ท่านสมาชิกได้ วิตกมากจนเกินไป ถึงข้อความเข้คเคล็ด
 เล็ด ๆ น้อย ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ข้อเสนอนักรัฐบาลได้เสนอมานี้ ข้าพเจ้าขอ
 เวียนว่ารัฐบาลเสนอแต่หนทางที่กว้าง ๆ

ในชั้นแรกข้าพเจ้าอยากจะขอตอบท่านเช่นข้อ ๆ คือที่ท่านผู้แทน
 ได้พูดถึงหนทางต่าง ๆ ท่านสงสัยคำว่า " ศาสนปฏิบัติ " แต่ท่านก็ได้
 ชี้แจงเองแล้วว่า ศาสนานั้น หมายถึงธรรมะ และวินัย รัฐบาลก็หมาย
 ความอย่างนั้น คือในทางปฏิบัติธรรมวินัย แต่ทว่าความที่เขียนมานั้น
 คือเขียนทางที่ ๑ รวมกันทั้งทางศาสนปฏิบัติและการปกครอง กล่าว
 คือศาสนา และการปกครองนั้นให้ กลยคนเข้ามาสู่สภาพเดิม ที่เรียกว่า
 " พระสงฆ์สยามวงศ์ " ท่านนั้นได้เห็นว่า คำว่า " พระสงฆ์สยามวงศ์ "

เป็นแต่ต่างชาติเขาเรียก ข้าพเจ้าขอเรียนว่าเริ่ม ทางลังกาเขาเรียกเรา
 จริง แต่ในภายหลังเราเรียกของเขาเหมือนกันว่า " พระสงฆ์สยามวงศ์ "

คราวนี้ท่านพูดถึงว่า พระสงฆ์ทั้งหมดทุก คณะร่วมอุโบสถสังฆกรรม
 กันได้ แล้วท่านบอกว่าวิธีการทรงเกยอยู่เวลานั้น คือทรงเกยว่า ถ้า
 พระภิกษุองค์ใดองค์หนึ่ง แม้ ในคณะธรรมยุตหรือมหานิกายด้วยกัน
 แต่ถ้าประพฤติผิดวินัยหรือเป็นอลัชชีแล้วก็จะร่วมอุโบสถสังฆกรรมกัน
 ไม่ได้ ถ้าหากว่าความจริงเป็นอย่างนั้นแล้ว รัฐบาลคงจะไม่เอาใจใส่ถึง
 อย่างนี้หรอก เพราะเหตุว่าเช่นธรรมคา คือเมื่อเป็นพระแล้วไปทำผิด
 อย่างร้ายแรง เมื่จะไปเข้าร่วมอุโบสถสังฆกรรมกับเขา เขาก็ทรงเกย
 นั้นเป็นธรรมคาที่เขาควรระวังเกยๆ ตามความมุ่งหมายของกฎหมาย
 ระเบียบนี้ เราไม่ได้มีความมุ่งหมายไปอย่างนั้น แต่ว่าเท่าที่เห็น อยู่ใน
 ขันนี้ ไม่ใช่อย่างที่ท่านผู้แทนประจวบคีรีขันธ์ว่า คือโดยทั่วไป ข้าพเจ้า

ไม่ได้ขอกว่าทั้งหมด เป็นความจริงที่สมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระยา
 วชิรญาณวโรรสได้ อนุญาตให้ พระภิกษุมหานิกาย เข้าร่วมอุโบสถ กัษ
 ธรรมยุติกได้ และยิ่งกว่านั้นยังได้ มีระเบียบถือกันต่อมา แต่โดยปกติ
 ทวีปธรรมยุติกนั้นถือว่า มหานิกายนั้น เข้าร่วมอุโบสถสังฆกรรม ไม่ได้
 เพราะเหตุว่ามีความรังเกียจกันว่าเป็นผู้ ที่ประพฤติไม่ดี คือรังเกียจโดย
 ทั่วไป เพราะเหตุว่าอย่างนั้นอยากจะทำทาง คือให้ ถือว่าคนไหนทำ
 ฝึกรักมีความผิดอย่างไรก็เอาความผิดเพราะตัว แปลว่าอย่าไปเหยียดกัน
 ทั้งพวกว่าพวกนี้ทั้งพวกนี้เป็นอลัชชี ต้องการแต่เพียงอย่างนั้น

คราวนี้ในหนทางที่ ๒ เรื่องศาสนปฏิบัติ นั้น ข้าพเจ้าได้ ชี้แจง
 มาแล้วว่า คำว่า "ศาสนปฏิบัติ" ในข้อนี้มีคำอธิบายอย่างชัดเจนอยู่ คือ
 ใส่คำว่า "กล่าวคือ" เข้าไว้ คราวนี้มาถึงระเบียบการชำระอธิกรณ์
 ก็เป็นอย่างเดียวกับที่ท่านผู้แทน ประจวบศิริชนนเพื่อน ข้าพเจ้า ขอกว่า วิ
 ชำระอธิกรณ์เหมือนกัน คือชำระตามวินัย ชำระตามวิधिพิจารณา
 อธิกรณ์ ถ้าหากว่าจะต่างกันก็ต้องแยกวินัยกันหรือ ข้าพเจ้าชี้แจงว่า
 ไม่เป็นเช่นนั้น ข้าพเจ้าเองก็ทำตัวเป็นกลางอย่างที่สุด คือว่าจะขอเรียน
 แต่ข้อเท็จจริงและความจริงที่ปรากฏอยู่ในเวลานี้ คือวิधिพิจารณาอธิกรณ์
 ของพระต่างกัน พระมหานิกายเป็นปราชิตต้องส่งไปชำระในมหาเถระ
 สภาคนแล้ว ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ ถ้าธรรมยุติกเป็นปราช
 ิตชำระกันชั้นเจ้าคณะแขวงแล้วไม่ประกาศใน แถลง การณ์ คณะสงฆ์
 ขอนแหนดที่พระมหานิกายร้องว่าวิधिพิจารณาอธิกรณ์ ฝึกรัก ข้าพเจ้าก็

เชื่อว่าผิดกันจริง คือว่าคำประกาศเรื่องปราศิกที่ออกมาในแถลงการณ์
 คณะสงฆ์ระบีย์โต รายไค่นั้น เช่นมหานิกายทั้งนั้นไม่มีธรรมยุตติเลย
 แต่ว่าตามทางทรุกนอยู่ ข้าพเจ้าไม่ขอออกนาม คือมีอยู่ ๕-๓ รายที่
 ธรรมยุตติเป็นปราศิกเหมือนกัน แต่ไม่ประกาศ ทั้งนี้ ข้าพเจ้าไม่ตำหนิ
 เลยว่าธรรมยุตติไม่ดี แต่ข้าพเจ้าหมายความว่าวิธีการที่ผิดกันอย่างนี้
 ไม่ดี ทางมหานิกายจึงได้ ร้องว่าถ้าหากว่าจะประกาศก็ประกาศให้ ถ้า
 หากว่าจะไม่ประกาศก็ไม่ประกาศเหมือนกัน ถ้าหากว่าจะชำระแก้ไค่ไหนก็
 ต้องชำระให้เหมือนกัน นี่เป็นสิ่งที่มหานิกายต้องการ

จนถึงเรื่องที่จะรวมกันหรือแยกกันในทางที่ ๒ และทางที่ ๓ นั้น

ท่านผู้แทนประจวบคีรีขันธ์ ได้ วิตกมากเกินไป จนถึงกับยกว่า จะรวม
 กันไม่ได้ แท้จริงความประสงค์ของร่างนี้จะไม่ให้ เช่นดังอย่างนั้น เรา
 ทุกคนคงพอใจที่จะได้เห็นในการที่พระท่านมารวมกันได้ วิถีเขียน ถ้อย
 คำในกฎหมายซึ่งหากว่าถ้าเราอยู่ในสภานี้ ทุกคนคงจะรู้ วิถีกันอยู่
 แล้ว แต่ว่าการแยกกันนั้นไม่ผิดกฎหมาย แต่การรวมกันนั้นเป็นสิ่งที่
 เราปรารถนา เรามีทางที่จะเขียนกฎหมายให้ เช่นอย่างนั้น

คราวนี้ ในทางที่ ๔ ซึ่งท่านผู้แทนประจวบคีรีขันธ์ ได้ทักท้วงนัก
 หนาว่าไปเอามาทบทวนทางที่ ๔ ซึ่งเขียนไว้ว่าอย่างนั้นคือ “คงอยู่
 ในสภาพเดิมดัง ที่เขียนอยู่ในเวลานี้ คือแยกนิกายกันร่วมอุโบสถ สังฆ
 กรรมกันไม่ไค้ แต่ในทางการปกครองนั้น ธรรมยุตติปกครองมหา
 นิกายไค้ แต่มหานิกาย ปกครอง ธรรมยุตติ ไม่ไค้ และ การชำระ

อธิกรณ์พระเขี้ยวพิภพารณาต่างกัน ทั้งปฏิบัติอยู่เวลานี้” การชำระ
 อธิกรณ์ พระเขี้ยวพิภพารณาต่างกันอย่างไรนั้น ข้าพเจ้าได้ชี้แจงมา
 แล้ว แต่ว่าอธิการปกครองซึ่งเขี้ยวอยู่เวลานี้ เป็นอยู่อย่างที่เขาเขียนมาน
 คือ ธรรมยุติกนิกายปกครองมหานิกายได้ แต่มหานิกายปกครอง
 ธรรมยุติกไม่ได้ ก็เห็นการยากเหลือเกินที่ทำความหนักใจให้แก่รัฐ-
 บาลอยู่ในเวลานี้ เพราะเหตุว่าพระมหานิกายมีจำนวนมาก และมาก
 กว่าธรรมยุติกถึง ๑๐ เท่า ท่านได้ร้องเรียนมาในเรื่องนี้เป็น อันมาก
 รัฐบาลไม่ได้ ยินยอมไปหาเรื่องอะไรที่จะให้ยิ่งขึ้น แต่ที่ว่าเป็นความ
 ยปรารถนาของพระภิกษุสงฆ์ ที่ท่าน ยปรารถนา จะได้ เห็นความยุติธรรม
 โดยละเอียดอย่างยิ่ง ในสมัย ที่มีการเปลี่ยนแปลง การปกครอง มาแล้ว น
 ทางกระทรวงธรรมการก็ได้ รับคำร้องเรียน เป็นอันมาก และ นอกจาก
 คำร้องที่จะมาทางกระทรวงธรรมการแล้ว พระมหานิกายมีเป็น จำนวน
 มากกว่า พระธรรมยุติก ถึง ๑๐ เท่าที่ได้ แยกแพร่ออกไปทางมหาชนน
 ข้าพเจ้าขอให้ทราบว่าเขี้ยวของที่มีอำนาจไม่ใช่เล็กน้อย เหมือนกัน วัน
 หนึ่งอาจจะมียุทธาทันแรงและน่ากลัวเกิดขึ้น เป็นปัญหาที่เราไม่ค่อย
 จะได้ คิด แต่ถ้าหากว่าท่านจะได้ ไปรู้ เรื่องราวอะไรต่างๆ ให้มากแล้ว
 ท่านจะเห็นว่าเขี้ยวที่น่าวิตก โดยละเอียดอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าได้เคยทรา
 ว่าทางจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นความเห็น อย่างที่รุนแรงในเรื่องที่
 ว่ายุติธรรมหรือไม่ยุติธรรม ที่ท่านผู้แทนบอกว่าจะไม่ควรจะ แก้กฏ-
 หมายใหม่ ข้าพเจ้าขอเรียนว่า ถ้าหากว่าไม่แก้กฎหมายใหม่นั้นแล้ว

และที่ท่านบอกว่า จะต้อง ปลดขมทาเถรสมาคมทำเอง รัฐบาล ก็เคย
 ปลดขมไปเป็นเวลาช้านานแล้ว ท่านก็ทำเองไม่สำเร็จ และท่านก็โยน
 มาให้รัฐบาล แล้วรัฐบาลไม่วิ่งเข้ามาให้ สภาฯ นั้น พิจารณา จะให้รัฐ-
 บาลทำอย่างไร หากว่าไม่แก้กฎหมายใหม่ผลที่ไม่แก้ นั้นจะเป็นอย่าง
 ไร จะยกเลิกอันเสีย สภาฯ นี้ไม่รับพิจารณา ญัตติของ รัฐบาลอัน
 หมายความว่าสภาฯ นี้ ตกลงว่าให้ยกเลิกเสีย ให้ รัฐบาล ดอนเอา
 ไปเสีย ผลจะเป็นอย่างไร ผลก็คือว่า ใช้กฎหมายเก่าซึ่งเขียนอยู่จน
 ถึงเวลานี้ ซึ่งทางมหานิกายยังร้องเรียนอยู่เขียนอันมาก ถ้าหากว่า จะ
 ถือว่าสภาฯ หรือทางฝ่ายบริหารไม่ควรจะไปเกี่ยวข้องกับคณะสงฆ์เลย
 ปลดขมให้ ท่านทำตามชอบใจของท่าน เมื่อเขียนเช่นนั้นแล้ว ก็ควรจะ
 ต้องยกเลิก พระราชบัญญัติ ลักษณะ ปกครอง คณะสงฆ์ ปี ร.ศ. ๑๒๑
 เสียด้วย อย่าให้มีกฎหมายคุ้มครองอะไรเลย แล้วจะไปไหวไหมท่าน
 สมาชิกในสภาฯ นี้จะเห็นว่าจะไปไหวหรือไม่ ในการที่จะให้คณะสงฆ์
 ปกครองกันเองทางบ้านเมืองไม่เข้าช่วยเหลือ เราจะเห็นว่าเขียนไปไม่ได้
 เพราะเหตุว่าเวลานี้ ถ้ามีเรื่องอะไรกันขึ้น ซึ่งท่านไม่สามารถจะวินิจฉัย
 อะไรกันได้ ก็ส่งมาทางกระทรวงธรรมการอย่างนั้น ก็มี อยู่เสมอๆ ถ้า
 หากว่าจะไม่มีกฎหมายลักษณะ ปกครอง คณะสงฆ์เสียเลย ปลดขมให้
 ท่านปกครองกันเองตามชอบใจแล้ว ข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าความเรียบร้อย
 ธรรมชน เทวาทเรียนมานั้นไม่เป็นการคึกคักหรือชกใจท่าน แต่ว่า

ข้าพเจ้า คำ หนาท สำหรับ จะชี้แจง ข้อ ข้อใจ ของท่าน ที่กล่าว มาแล้ว
เท่านั้น

พักประชุมเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา

เริ่มประชุมใหม่เวลา ๑๗.๕๗ นาฬิกา

นายเตียง ศิริขันธ์ (สกลนคร) : เท่าที่เราได้ ฟังคำอธิบาย
ของท่านสมาชิกผู้แทนราษฎรจังหวัดประจวบฯ และ ท่านรัฐมนตรีผู้หนึ่ง
แล้ว เรา รู้สึกว่าเรื่องนี้อาจจะไปกันยาว แต่ว่าถ้าเราพิจารณาแล้ว
เราจะเห็นว่าประเด็นที่เราพิจารณา กันนั้น เวลานั้นมีอยู่ ๒ ประเด็น คือว่า
ประเด็นที่ ๑ สภาฯ นี้ควรจะให้โยกย้ายแก่รัฐบาลหรือไม่ และอีกประ
เด็นที่ ๒ ก็คือว่า ควรจะให้โยกย้ายใน ข้อ ๑-๒-๓ หรือ ข้อ ๔ อันใด
อันหนึ่ง เพราะฉะนั้นเพื่อให้รวดเร็ว ข้าพเจ้าขอเสนอให้ลงมติว่า สภา
นี้ควรจะให้โยกย้ายแก่รัฐบาลหรือไม่ แล้วจึงค่อยพิจารณาประเด็นต่อไป
มีสมาชิกขยับรอง

นายทองอยู่ พนมพัฒน์ (ธนบุรี) : ก่อนอื่น ข้าพเจ้าอยาก
จะขอโอกาสสั้นแถลงต่อประชุมเพื่อขอรายไว้ว่า แม้การอธิบายของ
ข้าพเจ้านั้นผิดพลาดไปบ้าง ซึ่งเป็นการท้ออาจจะกระทบกระเทือน ข้าพเจ้า
ก็หวังว่าคงจะได้ รับอภัยจากสภาฯ นี้ ซึ่งจะได้ดู รายงาน การประชุม
ต่อไป

ในปัญหาที่ทางรัฐบาลได้ นำเข้ามาเมื่อ ๔ ทาง ซึ่งควรจะได้

วินิจฉัยต่อไป ร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ในสมัย
 ที่ข้าพเจ้าได้ เสนอหลักการ และร่าง พระราช บัญญัติ รวมทั้งหมก ๗๗
 มาตราเข้ามาสู่สภา ฯ นี้ เพื่อปรึกษาใน สภาผู้แทนราษฎรคณะรัฐบาล
 ได้รีบไปพิจารณา และเรื่องนี้ได้ทราบว่าทางรัฐบาลได้ โอนไปให้มหา
 เถรสมาคมฯ ไปพิจารณา ในที่สุดในการที่ความในปัญหาในระหว่าง
 มหาเถรสมาคมนี้กันได้ ชี้แจงประการใดไม่ ทั้งท่าน รัฐมนตรีได้
 กล่าวแล้ว ในที่สุดจึงได้ โยนกลับมาให้ทางรัฐบาล และทางรัฐบาล
 ก็หาสามารถ ที่จะ ขย ปัญหา ให้แตก ประการใดไม่ นอกจาก จะโยน
 ไปให้สภา ฯ เพื่อให้สภา ฯ วินิจฉัย

ปัญหาที่ว่า ได้ มีสมาชิกผู้หนึ่งบอกว่า เรื่องนี้ควรจะโยนกลับ
 ไปให้รัฐบาล ความจริงเรื่องนี้โยนกลับไปให้รัฐบาลแล้ว รัฐบาล
 ก็ไม่สามารถจะทำอย่างไรได้ นอกจากจะโยนกลับไปให้คณะสงฆ์ อีก
 ก็รังแต่จะให้คณะสงฆ์เกิดการวิวาทขาดความกันชน ความจริงคณะ
 สงฆ์ ก็ตั้งอยู่ในความสงบอยู่แล้ว เราผู้ ซึ่งเป็นศาสนิกชน ผู้ตั้งอยู่ใน
 ความสงบควรจะทำความขวกร้างแจ้งให้ท่าน เพราะฉะนั้นในการที่
 จะโยนกลับไปให้ท่านนั้น ข้าพเจ้าก็ไม่เห็นพ้องด้วย

ในปัญหาต่อไป ที่ท่านผู้แทนราษฎรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กล่าว
 ว่าเป็นการผิดรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๓๓ ได้ "บุคคลย่อมมีเสรีภาพ
 ขริบรณ ในการถือศาสนาหรือลัทธิใดๆ และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติ
 พิธีกรรมตามความเชื่อของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพล-

เมือง และไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมของประชาชน ” แต่ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่เป็นการผิดต่อรัฐธรรมนูญเลย เพราะอะไร เพราะว่าพระพุทธรูปศาสนานี้เป็นศาสนาหนึ่งในโลก เป็นศาสนาที่คนไทยนับถือ ก็ต่างๆ ในทางศาสนานี้ก็ปฏิบัติเช่นเดียวกัน มีการลงอุโบสถเช่นเดียวกัน สวดมนต์ภาวนาเช่นเดียวกัน ถูกต้องทุกอย่างไม่เปลี่ยนแปลงแต่ประการใด เป็นลัทธิของสยามซึ่งเป็นคตินิยมแห่งเราเองว่าเป็นมหานิกายอย่างหนึ่ง ธรรมยศคตินิกายอย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่ง ถ้าจะถือว่าลัทธิเป็นการผิดต่อรัฐธรรมนูญแล้วเช่นนั้น ก็ไม่ใช่วางที่ชอย เพราะเหตุไร เพราะเหตุที่ว่า ถ้าเช่นนั้นแล้วลัทธิต่างๆ ก็เป็นการผิดรัฐธรรมนูญ แต่เหตุไรกฎหมายที่ออกบังคับใช้ ข้าพเจ้าขออ้างคือลัทธิคอมมิวนิสต์ เป็นต้น ทำให้รัฐบาลจึงห้ามไม่ให้นับถือลัทธิคอมมิวนิสต์ กฎหมายก็มีบังคับไว้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าข้อนี้ กฎหมายนี้ไม่ผิดรัฐธรรมนูญด้วยประการใดเลย

อีกตอนหนึ่งผมแทนราษฎรจังหวัดพระจวบศิริขึ้นชื่อว่า ในเมื่อกฎหมายนี้ออกไปแล้ว มีผลบังคับพระและภิกษุสงฆ์ไม่ทำตามแล้ว จะเป็นกบฏหรืออะไรก็ตาม พระกล่าวคือถูกจับสึกและไต่รับโทษทัณฑ์ ในเรื่องนี้ในการที่เขียนกฎหมายนี้ไม่เจาะจงที่จะเขียนกฎหมายให้เขียนไปเขียนนี้เราอาจจะเขียนแยกกันได้ ส่วนในเรื่องนี้เราอาจจะเขียนไปในแยกอื่นใดก็ได้ เพราะว่ารัฐบาลรับไป อาจจะเขียนได้ คียง อีกอย่างหนึ่ง ในเรื่องลัทธิเป็นการไม่ผิดเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓ กล่าวคือ

ข้าพเจ้า จะขอกล่าวรวมกัน ตั้งแต่ข้าพเจ้าได้ เสนอ พระราชบัญญัตินี้ ต่อ
 สภาฯ ครึ่งก่อนนี้ คราวนั้นขอยุติว่าตามญัตติที่รัฐบาลได้ขอขึ้นมา ก็
 คือในข้อ ๑. ให้รวมกันตั้งฝ่ายธรรมยุติกนิกายและมหานิกายเป็น
 พระสงฆ์สยามวงศ์ ก็ไม่มีผิดอะไรกัน คือคล้ายๆ กับเรามีลัทธิศาสนา
 อื่นแขนงหนึ่งตั้งขึ้นเป็นแขนงใหญ่ คราวนั้นภิกษุรูปใดที่แลเห็นถึงมา
 เข้าพรรคสยามวงศ์ นานมากจน และมหานิกายเห็นว่าลัทธิอันนี้เข้า
 มา แล้วก็เห็นกลุ่มใหญ่ ลัทธิใหญ่ก็จะกลืนลัทธิเล็ก ๆ เข้ามาเป็น
 พระสงฆ์สยามวงศ์ขึ้น การวางกฎหมายอะไรก็เพื่อประโยชน์ของประ
 ชาชน แต่ถ้ากฎหมายที่ไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมในหนังสือแล้ว
 กฎหมายนั้นก็เป็นกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นประโยชน์ที่สุด ทั้งจะเป็น
 อนุสรณ์คือไปที่เราได้มานั่งในสภา ฯ นี้

ความที่ मैं แทนราษฎร จึงทวิที่ประจวบ ฯ อ้างว่า เป็นการ ที่พระ
 ธรรมยุติกนิกายคล้ายๆ กับไม่มีกฎหมายบังคับให้ อำนาจ ตามความนี้แล้ว
 ถ้าหากว่าท่านมองดูตามพระราชบัญญัติเดิมแล้ว จะแลเห็นได้ ว่าของ
 จริงมตังนี้ ข้าพเจ้าจะเรียนให้ ที่ประชุมมนตรีว่า คือในมาตรา ๓ ขกกว่า
 ,,พระราชบัญญัตินี้ไม่เกี่ยวข้องกับนิกายสงฆ์ ก็และลัทธิและเพาะในนิกาย
 นั้น ๆ ซึ่งเจ้าคณะหรือสังฆนายกในนิกายนั้นได้ เคยมีอำนาจว่ากล่าวยัง
 คับมาแต่ก่อนประการใด ก็ให้คงเป็นไปตามเคยทุกประการ แต่การ
 ปกครองอันเป็นสามัญทั่วไปในนิกายทั้งปวง ให้ เป็นไปตาม พระราช

ขัญญุตน์” ในข้อนี้หมายความว่า แต่ก่อนนั้น ประพฤติอย่างไรก็คง
 เป็นไปอย่างนั้น แต่ก่อนหมายความว่า พระราชขัญญุตน์ลักษณะปก-
 ครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๖๑ นี้และคือส่วนหนึ่ง ที่ยังเหลือมาถ้า ถอนอยู่
 คราวนั้นมาตรา ๔ บอกว่า “ สมเด็จพระเจ้าคณะใหญ่ทั้ง ๔ ตำแหน่ง คือเจ้า
 คณะใหญ่คณะเหนือ ๑ เจ้าคณะใหญ่คณะใต้ ๑ เจ้าคณะใหญ่คณะธรรม-
 มยุค ๑ เจ้าคณะใหญ่ คณะกลาง ๑ ทั้งพระราชคณะ เจ้าคณะรอง
 คณะเหนือ คณะใต้ คณะธรรมยุค คณะกลาง ทั้ง ๔ ตำแหน่งนั้น
 ยกเป็นพระมหาเถระที่ทรงปรีชาในการพระศาสนา” นี้เราจะแลเห็นว่า
 สงฆ์ธรรมยุคิกนิกายนั้นอยู่ในพระราชขัญญุตน์ด้วย ไม่ใช่ไม่อยู่ใน
 ร่างพระราชขัญญุตน์ และยังชี้ว่าคณะธรรมยุคิกนิกายเป็นสงฆ์ใหญ่
 คณะหนึ่ง อำนาจการปกครองบรรพาสงฆ์ต่างๆ ของคณะธรรมยุคิก-
 นิกายจึงต้องมาขึ้นในคณะธรรมยุคิ แสดงให้เห็นชัดว่าตามร่างพระ
 ราชขัญญุตน์เก่ายังคับไว้ เพราะฉะนั้นหาใช่ดำเนินการตามผลการไม่
 ในขัญญาข้อหนึ่ง ที่เรียกว่าในทางที่ ๑ ที่ท่านผู้แทนราษฎรจังหวัด
 ประจวบคีรีขันธ์ บอกว่าเลิกล้างคณะธรรมยุคิกนิกายและมหานิกายนั้น
 ไม่ชอบ ความจริงข้อนี้ข้าพเจ้าได้เขียนแล้วว่าไม่เป็นการเลิกล้างประ-
 การใดมิได้ เราไม่ได้เลิกล้างคณะธรรมยุคิกนิกายหรือมหานิกาย แต่
 เราสร้างลัทธิใหม่ขึ้น เรียกว่า พระสงฆ์สยามวงศ์รวมกันเพื่อผู้สมัคร
 ใหม่เข้ามาเท่านั้น ถ้าท่านไม่เข้ามา เราก็ไม่ห้าม ไม่มีโทษอะไร

ส่วนปัญหาข้อ ๒ ก็แสดงให้เห็นชัดแล้วว่า ข้างครั้งธรรมยุติกนิกายและมหานิกายก็ร่วมอุโบสถ เช่นสมเด็จพระมหาสมณเจ้าคุณใหญ่วัดทองฯ ไม่เป็นการผิดอะไรเลย

ในประการที่ ๓ ก็เป็นประการหนึ่งที่แยกออกไปโดยเด็ดขาดกัน นั้นหมายความว่าทางฝ่ายธรรมยุติกนิกายอยู่พวกหนึ่ง และมหานิกายอยู่พวกหนึ่ง คือของธรรมยุติกนิกายทุกปฏิบัติ ของมหานิกายทุกปฏิบัติ เช่นนั้นแล้วก็ไม่มีการกระเถิบหรือรำคาญประการใด แต่มีข้อที่เป็นห่วงอยู่อย่างหนึ่ง ที่การแยกทั้งสองคณะเช่นนี้แล้ว กำลังความมั่นคงกลมเกลียวของประชาชนนั้นจะเป็นอย่างไร คือเมื่อแยกเป็นสองคณะแล้ว ก็อาจจะแยกเป็นคณะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ และที่ ๖ อาจจะถึงคณะที่หมื่นแสน เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วก็อาจจะยังผลให้ พระพุทธศาสนาเสื่อมทรามลง เพราะว่าจะแยกกันอยู่ตราบไต่แล้ว ก็จะมีเสื่อมลงตราบนั้น เช่นศาสนาในประเทศญวน และอินเดีย นั้นถกกันตามความพอใจของเรา เป็นพระพุทธศาสนา รวมกันเป็นกลุ่มก้อน นั้นแหละ จะมั่นคงและเห็นทางที่ข้าพเจ้าแลเห็น ทางที่ ๔ เป็นทางเก่า เป็นทางที่หลอมน้ำคำสูง นั้นเป็นทางทำให้ความสงบหรือความยุติธรรมลดน้อยลงไปมาก ซึ่งเป็นทางให้พระราชบัญญัติคนเข้ามาสู่สถานใด เพราะฉะนั้นเราจำเป็นต้องแก้ไขพระราชบัญญัติเดิม คือในทางที่ ๔ นี้ เพราะฉะนั้นเราควรที่จะแก้ไขในเรื่องนี้

คราวนี้ท่านผู้แทนราษฎรจังหวัดประจวบฯ ได้กล่าวถึงศาสนาต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มและมีศาสนาในโลก เช่น ญวน อินเดีย และไต้หวัน

บอกว่าจะไม่มีการบังคับบัญชาอย่างไร ปล่อยให้เป็นอิสระ ในที่สุดผลปฏิบัติในทางศาสนาเหล่านั้น ท่านเห็นหรือไม่ว่าผลในศาสนาเหล่านั้นเป็นอย่างใด เมื่อเทียบกัประเทศสยามแล้วเป็นอย่างไร นี่เป็นข้อที่ท่านทั้งหลายควรจะรับไว้ พิจารณาด้วย

ในปัญหาที่จะกล่าวต่อไปอีกนั่นก็คือ ในปัญหาที่จะวิจารณ์กันในวันนี้ให้ต้องแท้ ในเรื่องเหล่านี้ เราควรระวังไว้ทั้งคุณ และโทษทั้งประการ เพื่อการวินิจฉัยของท่านสมาชิกจะได้ชัดเจนนยิ่งขึ้น ในลักษณะการทางข้อ ๔ นั้นมีความสามารถที่จะไปสู่ความเสมอภาคในการคิดคือหรือไม่ ความเสมอภาคนั้น ถ้าท่านจะพลิกรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๒ แล้ว จะมีบัญญัติไว้เช่นนั้น "ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้ บุคคลย่อมเสมอภาคในกฎหมาย" นี่คือความเสมอภาค ปราบฎในปัจจุันนั้นว่าในทางคณะสงฆ์ นั้นได้ รับความเสมอภาค ตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ ภิกษุสงฆ์ ที่เข้าไปบวชเรียนในพระศาสนา นั้น ก็คือบุคคลสามัญเราเอง ละเพศนั้นไปบวชเรียนเช่นพระภิกษุฝรั่งนี้ มีความเกี่ยวพันในใจระหว่างประชาชนและภิกษุสงฆ์อย่างไร เมื่อกลายเป็นพระภิกษุสงฆ์แล้วจะนึกคิดอย่างไรเมื่อไม่ใคร่รับความเสมอภาค นี่เป็นปัญหาความเสมอภาคเข้ามาจะเพราะหน้า เพราะฉะนั้นพระราชบัญญัติแก่นั้นจึงชกกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒ เพราะฉะนั้นเราจึงไม่สมควรแก่พระราชบัญญัติเก่าให้ ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๒ อีกหรือ

อีกข้อหนึ่ง คือว่าความยุ่งยากซึ่งจะเกิดขึ้นในเขตต์แคว้นภายนอกด้วย เพราะพระมหากษัตริย์นั้นพระธรรมนูญได้ปกครองในเขตต์แคว้น

ภายนอก และพระธรรมยศติปกครองพระมหานิกายได้ แต่พระมหานิกายปกครองพระธรรมยศติไม่ได้ คราวนั้นปัญหาความเหลื่อมล้ำก็เกิดขึ้น สมมติว่าวัดสองวัดอยู่ใกล้กัน พระวัดหนึ่งไปทำผิ้อธิกรณเข้าแล้ว อีกวัดหนึ่งคือวัดมหานิกายแลเห็นเข้า ในที่สุดก็ไม่สามารถที่จะบังคับบัญชาหรือตักสินลงโทษพระธรรมยศติได้เช่นนั้นแล้ว ในที่สุดก็ต้องส่งเรื่องมายังวัดธรรมยศติ ถ้าการตักสินนั้นเข้าไปหรืออย่างไรก็ตาม ก็อาจจะเป็นข้อเสื่อมเสียต่อพระพุทธศาสนา ทางพุทธมามก ก็หย่อนต่อการทำบุญให้ทาน ก็จะเป็นข้อเสื่อมเสีย ถ้าหากว่าเป็นการเหลื่อมล้ำเช่นนั้นแล้ว ก็ย่อมจะนำมาซึ่งความเสื่อมแห่งพระพุทธศาสนา ในที่สุดเมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ความวุ่นวายอะไรต่างๆ ก็จะเกิดขึ้นในเมื่อพระภิกษุสงฆ์มหานิกายไม่ได้รับความเสมอภาค นั่นแหละเป็นข้อที่เราน่าจะพิจารณาจนถึงเรื่องนั้นให้ ถัดวันในทางบัญญัติของพระพุทธศาสนา หรือพระพุทธเจ้า ย่อมจะรักษาและประสานความสัมพันธ์กันระหว่างพระภิกษุสงฆ์เมื่อกระทำมาฆะบูชา คือรวมภิกษุสงฆ์กันในครั้งหนึ่ง...

ประธานสภา ฯ : ขอให้ท่านพูดส่วนสำคัญ ๆ ว่าควรรับนโยบายนี้หรือไม่ อย่างไร

๑๘.๐๐ น.

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ (ธนบุรี) : นโยบายที่รัฐบาลได้ขอมา ๔ ประการนั้น ข้าพเจ้าเองยินดีที่จะเห็นนโยบาย และกำลังอภิปรายนโยบายอยู่เวลานี้ คือต่อจากนั้นไป พวกฉันถึงทางที่ ๓

ทางที่ ๓ นั้นเป็นทางหนึ่งที่ได้รับความสะดวก ข้าพเจ้าพร้อมและ
 ก็ยินดีในทางที่ ๓ นี้ เพราะมหานิกายปกครองโดยมหานิกาย และพระ-
 ธรรมยุติกก็ปกครองโดยพระธรรมยุติก สำหรับพระมหานิกายนับมี
 จำนวนมากกว่าพระธรรมยุติกถึงห้าหมื่นคนทีเดียว แต่มีปัญหาใน
 อนาคตที่น่าคิดว่า ถ้าแยกๆ กันสักร้อยสักพันเช่นแคว้นนอกสักร้อยสัก
 พันจะเป็นอย่างไร ถ้าเราเห็นอนาคตแล้วว่าจะเป็นการเสื่อมแล้ว เราก็
 จะเสียใจ เพราะฉะนั้นเราจะต้องคิดถึงอนาคต เพราะเราจะทำแล้ว เรา
 ก็จะต้องทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างให้ดีไป

คราวนี้ในปัญหาข้อที่ ๒ นั้นก็เหมือนกัน คือได้รับความสะดวก
 ภาวในทางปกครอง นั้นเป็นทางก็อย่างยิ่ง เราน่าจะพิจารณาให้มาก
 ส่วนปัญหาข้อ ๑ นั้น เป็นทางที่ถูกต้อง ซึ่งข้าพเจ้าเองขอสนับสนุนอย่าง
 เต็มที่ เพราะประการที่ ๑ นั้นให้ความสะดวกแก่กันหมดทุกองค์ ทั้ง
 ทั้งธรรมยุติกนิกายและมหานิกายทั่วไปทั้งสองคณะ อีกทางหนึ่ง เมื่อ
 พระราชบัญญัตินี้โดยบังคับไปแล้ว จะกระทำให้บรรดาพระภิกษุสงฆ์ เป็น
 กลุ่มกันสามัคคีร่วมกัน ตรงพระพุทธประสงค์ที่ว่า “ความสามัคคีนั้น
 เป็นยอดเยี่ยม”

อีกข้อหนึ่งคือว่า ถ้าเรามีลัทธิพระสงฆ์สยามวงศ์ เราก็จะรักษา
 ประเพณี แต่โบราณกาลแต่ก่อนมา ประเทศสยามเรามีลัทธิๆ เดียว
 เช่นลัทธิพระสงฆ์สยามวงศ์เช่นนี้แล้ว เราควรที่จะยกเอาของบรรพบุรุษ
 ของเราเพื่อให้เขามาร่วมกับลัทธิประชาธิปไตย นั้นแหละเราเชื่อว่า จะ

รักษาไว้ ซึ่งความมั่นคงต่อประชาธิปไตยอันแท้จริง และนอกจากนี้ยัง
ได้ ชี้ว่า ได้ก่อให้เกิดความสามัคคีกัน ในระหว่างพระภิกษุสงฆ์ ในพระ-
พุทธศาสนาอีกด้วย เช่นพระธรรมยุติกคติก มหานิกายกติก ซึ่งแลเห็น
สามัคคีกันแล้วกำลังมากมาย แล้วยังเป็นการรวมพวกศาสนิกชนและ
คฤหัสถ์ทั้งปวง ความมั่นคงแน่นหนาที่จะเกิดขึ้น และหลักฐานพระ-
พุทธศาสนาก็จะมั่นคง จะอยู่ชั่วกาลปาวสาน

ความจริงเราก็นับถือพระพุทธเจ้าองค์เดียวกัน เราควร จะรวมกัน
สมาสน์ที่รวมกัน เราเคารพพระองค์ท่านร่วมกันพระองค์เดียว เพื่อ
ความสงบสุขของของประเทศและในอนาคตด้วย

ท่านผู้แทนราษฎรจังหวัดประจวบฯ ได้แสดงผลของการแยกนิ-
กายแล้วว่าเป็นของที่เหมาะสม ในเรื่องนั้นข้าพเจ้ายิ่งจะขอแย้งว่าเป็นของ
เหมาะสมอย่างไรได้ ในเมื่อเราอยู่รวมกัน ๑๐ คนกินข้าวด้วยกัน แล้วเมื่อ
เราแยกกันออกมาเป็นข้างละ ๕ คนเช่นนั้น นั้นจะเป็นการสามัคคีได้
อย่างไร เมื่อเป็นเช่นนั้นก็ยอมเป็นของไม่ดี นอกจากนี้ ถ้าหากว่าแยก
จากกันแล้วจะเป็นทางทำให้พระพุทธศาสนาเสื่อมไปได้ เพราะว่าพระ-
พุทธศาสนาเราเป็นสมมตสงฆ์ จิตต์ ใจก็อาจจะเสื่อมไปได้

มีผู้ ชี้แจงใจว่าการร่วมอุโบสถสังฆกรรมนั้นทำไม่ได้ เพราะเป็น
การผิดหลักการในวินัยบัญญัติ ความจริงเรื่องนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่เป็น
การผิดหลักการแม้แต่น้อย ถึงที่ข้าพเจ้าได้ อ่างมาแล้ว เช่นสมเด็จพระ
พระมหาสมณะกับเจ้าคุณใหญ่วัดทองค้ำ เป็นต้น

ประธานสภาฯ : ขอให้เข้าประเด็นหน่อย หมดเวลาแล้ว

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ (ธนบุรี) : ข้าพเจ้าขอต่อสภานิติบัญญัติ

ประธานสภาฯ : เชิญ

นายทองอยู่ พุฒพัฒน์ (ธนบุรี) : คราวนี้เราต้องการจะปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ เพราะสมาชิกสภาฯ ทุกคนนั้นก็พร้อมแล้วก็ตามนี้ ในที่นี้ว่าความเสมอภาคนั้นเป็นข้อพิจารณาทั้งหลาย พระภิกษุสงฆ์ทั้งหลายกำลังฟังอยู่ว่าสภาฯ จะให้ความเสมอภาคเพียงไร เมื่อได้ไปทราบข้อเท็จจริงแล้ว เราทั้งหลายจะให้ความสำเร็จแก่ท่านหรือไม่แล้วแต่ใจของท่านซึ่งจะลงมติไปทางหนึ่งทางใด แต่ข้อพิจารณานั้นท่านอย่าลืมว่ามติของเรานั้นควรจะเป็นมติประจำของชาติ และอีกพันยี่ก็ไม่ต้องแก้ไข มีทางอยู่ ๔ ทาง ท่านเลือกเอา และ ๔ ทางนั้นเป็นทางที่ดีทั้งนั้น เพราะฉะนั้นหวังว่าท่านสมาชิกทั้งหลายในที่นี้คงจะพิจารณาด้วยดี

ประธานสภาฯ : ผู้ใดมีความเห็นไม่ควรให้ยื่นโยบาย ขอให้ไปรอกยกมือชน

นายเทพ โชตินุชิต (ชุขันธ์) : ไม่ใช่ ที่ท่านประธานขอให้ลงมติอย่างนั้น ยังไม่มีมติ

ประธานสภาฯ : ไม่ใช่ลงมติ

นายเทพ โชตินุชิต (ชุขันธ์) : ไม่ใช่ ที่ท่านสมาชิกผู้นั้นพูดไม่เข้าประเด็นเลย พูดทำไม เรายื่นโยบายแล้วจึงจะพูดได้

ประธานสภาฯ : ไม่ใช่ คุณทองอยู่ ฯ เห็นควรให้โยยาย
ท่านต้องเห็นทางท่าน

นายทิม ภูริพัฒน์ (อุบลราชธานี) : ในชั้นนี้ ทางผู้แทน
ราษฎรจังหวัดประจวบฯ เห็นทางไม่ควรให้โยยาย เพราะฉะนั้นไม่ใช่มี
ต่อไปใครจะพูดไปก็เป็นแต่ความคิดความเห็นของตัวว่าจะรับได้หรือไม่

ประธานสภาฯ : ไม่ใช่ มันยากท่าน มันก็มากด้วยกัน

๑๘.๒๔ น.

นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ (อุบลราชธานี) : เมื่อก่อนบางที
เราจะเข้าใจผิด ตามที่ผู้แทนราษฎรจังหวัดสกลนครเสนอ คือความ
ประสงค์นั้นผู้แทนราษฎร จังหวัดสกล ฯ เสนอว่าเราควรแยกประเด็น
วินิจฉัย ๒ ทาง คือทาง ๑ เราควรจะวินิจฉัยเสียก่อนว่าขณะนั้นเราควร
ให้โยยายต่อรัฐบาลหรือไม่ แล้วเราถกเถียงกัน แล้วลงมติว่า จะให้
หรือไม่ให้ ถ้าแม้ว่าเราไม่ให้แล้วก็เป็นอันว่าเราไม่ต้องพิจารณาอีกต่อไป
ถ้าแม้ว่าให้แล้ว จึงยกประเด็นเรื่องนั้นต่อไปว่า การให้นั้นเราจึงยก
ประเด็นวินิจฉัยว่าข้อ ๑-๒-๓ หรือข้อ ๔ ที่ผู้แทนราษฎรจังหวัดสกล-
นครเสนอเช่นนั้น แต่บางที่ผู้แทนราษฎรจังหวัดสกลนครอาจจะใช้คำพูด
ผิดก็ได้ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านผู้ เป็นประธานตั้งประเด็นใน
ชั้นนี้ไม่ใช่ยุติ ขอให้ท่านประธานตั้งประเด็นวินิจฉัย คืออภิปรายใน

ประเด็นว่าให้อย่างไร หรือไม่ให้อย่างไร ผู้แทนราษฎรจังหวัดพระยาว
 ก๊ก รัฐมนตรีก๊ก หรือท่านผู้แทนธนบุรีก็ได้อภิปราย แยกได้เป็น
 ๒ ประเด็น คือควรจะให้หรือไม่ควรจะให้ แต่ข้าพเจ้าคิดว่าขอให้ท่าน
 ประธานตั้งประเด็นขึ้นมาในทาง ๓ เสียก่อน

ประธานสภาฯ : ที่จริงข้าพเจ้าอยากจะฟังให้ตลอด เพราะท่าน
 รัฐมนตรีเสนอมา และนายทองสุขฯ ก็พูดแล้ว และวันนั้นก็พูดกันมาก
 แล้ว ขอเลื่อนไปวันหน้า

เลิกประชุมเวลา ๑๘.๒๖ นาฬิกา

ประเสริฐ บัณฑิตกุล

ประสิทธิ์ ศรีสุชาติ

ศิริ อินทร

ถิน จุฑารพ

สุรินทร์ ลิขิตการ

เล็ก จารุณี

วิศิษฐ์ ลูกอิน

ผู้จกรายงานการประชุม

พระยามานวราชเสวี

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

คหกรรมบดี

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

พิมพ์ที่กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร